

GENERALINIO ADVOKATO  
YVES BOT IŠVADA,  
pateikta 2011 m. balandžio 5 d.<sup>1</sup>

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1977 m. vasario 14 d. Tarybos direktyvos 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo<sup>2</sup> išaiškinimu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos<sup>3</sup> 47 straipsnyje įtvirtinto veiksmingos teisminės gynybos principo išaiškinimu.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant I. Scattolon ir *Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (Švietimo, universitetų ir mokslo ministerija) ginčą dėl viso I. Scattolon darbo stažo, įgyto dirbant pas ankstesnį darbdavį – Skorcės (Italija) komunoje, – nepripažinimo perkėlus dirbti į minėtą ministeriją.

3. Šioje byloje Teisingumo Teismo prašoma patikslinti savo praktiką, susijusią, viena vertus, su Direktyvos 77/187 taikymo sritimi

įmonės perdavimo, vykstančio tarp viešosios teisės subjektų, atveju ir, kita vertus, su tuo, ar perėmėjas turi pripažinti perimtųjų darbuotojų darbo stažą, įgytą dirbant pas perdavėją.

4. Ši byla taip pat suteikia Teisingumo Teismui proga nuspręsti dėl teisės į veiksmingą teisminę gynybą apimties, kiek tai susiję su teisės nuostata, kuri – prieštaraudama nacionalinių teismų praktikai, palankiai tam, kad perėmėjas atsižvelgtų į visą perimtųjų darbuotojų darbo stažą, įgytą dirbant pas perdavėją – turi tiesioginės įtakos daugeliui nagrinėjamų bylų, tarp jų ir tai, kurią inicijavo I. Scattolon, ir yra palanki priešingam požiūriui, kurio laikosi Italijos valstybė.

5. Šioje išvadoje išdėstysiu priežastis, dėl kurių, mano manymu, Direktyva 77/187 turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tokiam perdavimui, koks aptariamas pagrindinėje byloje, t. y. darbuotojų, teikiančių papildomas valymo, priežiūros ir stebėjimo paslaugas valstybinėse švietimo įstaigose, perkėlimui iš

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 61, p. 26.

3 — Toliau – chartija.

vietos (komunų ir provincijų) valdžios institucijų į valstybines.

## I — Teisinis pagrindas

### A — Sąjungos teisė

6. Paskui paaiškinsiu, kad, mano nuomone, tokiu atveju, koks aptariamas pagrindinėje byloje, kai viena vertus, atlyginimo sąlygos, nustatytos perdavėjo taikytoje kolektyvinėje sutartyje, nėra iš esmės pagrįstos darbo stažo, įgyto dirbant pas šį darbdavį, kriterijumi ir, kita vertus, perėmėjo taikoma kolektyvinė sutartis pakeičia dirbant pas perdavėją galiojusią kolektyvinę sutartį, Direktyvos 77/187 3 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad perėmėjas, apskaičiuodamas perimtųjų darbuotojų atlyginimą, neturi atsižvelgti į jų darbo stažą, įgytą dirbant pas perdavėją, net jei perėmėjo taikomoje kolektyvinėje sutartyje nustatyta, jog atlyginimo apskaičiavimas iš esmės pagrįstas darbo stažo kriterijumi.

8. Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamas perdavimas įvyko 2000 m. sausio 1 d., t. y. prieš pasibaigiant 1998 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvos 98/50/EB, iš dalies pakeičiančios Direktyvą 77/187<sup>4</sup>, perkėlimo terminui, būtent 2001 m. liepos 17 d., šiai bylai taikytina pirminė Direktyvos 77/187 redakcija<sup>5</sup>.

9. Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Ši direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą ar verslo dalis kitam darbdaviui.“

10. Minėtos direktyvos 2 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

a) „perdavėjas“ – tai fizinis arba juridinis asmuo, kuris dėl 1 straipsnio 1 dalyje

7. Galiausiai siūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, kad chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog pagal jį nedraudžiama tokia teisės nuostata kaip ginčijamoji pagrindinėje byloje, su sąlyga, kad galima įrodyti, pirmiausia remiantis skaitiniais duomenimis, kad priimant šią nuostatą buvo siekiama perkelti administracijos, techninius ir pagalbinius darbuotojus (toliau – ATP darbuotojai) iš vietos valdžios institucijų į valstybines biudžeto neutralumui užtikrinti, ir tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas.

<sup>4</sup> — OL L 201, p. 88.

<sup>5</sup> — Pagal analogiją žr., be kita ko, 2003 m. lapkričio 20 d. Sprendimą *Abler ir kt.* (C-340/01, Rink. p. I-14023, 5 punktas) bei 2006 m. kovo 9 d. Sprendimą *Werhof* (C-499/04, Rink. p. I-2397, 15 ir 16 punktai).

minimo perdavimo praranda darbdavio teises, susijusias su įmone, verslu ar verslo dalimi;

Valstybės narės gali apriboti laikotarpį, kuriuo ir toliau laikomasi darbo sąlygų, bet jis negali būti trumpesnis kaip vieni metai.

- b) „perėmėjas“ – tai fizinis arba juridinis asmuo, kuris dėl 1 straipsnio 1 dalyje minimo perdavimo įgyja darbdavio teises, susijusias su įmone, verslu ar verslo dalimi;

<...>“

<...>“

12. Minėtos direktyvos 4 straipsnyje buvo nustatyta:

11. Pagal Direktyvos 77/87 3 straipsnį:

„1. Perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, esančių 1 straipsnio 1 dalyje minimo perdavimo dieną, perduodamos perėmėjui.

„1. Vien įmonės, verslo ar verslo dalies perdavimas nėra pagrindas, kuriuo remdamasis perdavėjas ar perėmėjas gali atleisti iš darbo.  
<...>

<...>

2. Jei darbo sutartis ar darbo santykiai nutraukiami dėl to, kad 1 straipsnio 1 dalyje minimas perdavimas lemia esminį darbo sąlygų pasikeitimą, nepalankų darbuotojui, už darbo sutarties ar darbo santykių nutraukimą atsa-kingu laikomas darbdavys.“

2. Įvykus 1 straipsnio 1 dalyje minimam perdavimui perėmėjas toliau laikosi kolektyvinėje sutartyje nustatytų darbo sąlygų pagal tas pačias sąlygas, kurios šioje sutartyje nustatytos perdavėjo atžvilgiu, kol nutraukiama ar baigia galioti kolektyvinė sutartis arba kol įsigalioja ar pradeda taikyti kita kolektyvinė sutartis.

13. Minėtos direktyvos 7 straipsnyje nurodyta, kad „ji nepažeidžia valstybių narių teisės taikyti ar priimti darbuotojams palankesnius įstatymus ir kitus teisės aktus“.

B — *Nacionalinė teisė*

1. Italijos civilinio kodekso 2112 straipsnis ir Dekreto įstatymo Nr. 29/93 34 straipsnis

14. Italijoje Direktyvos 77/187, o vėliau 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo<sup>6</sup> įgyvendinimas užtikrinamas pirmiausia Italijos civilinio kodekso 2112 straipsniu, pagal kurį „[i]monės perdavimo atveju darbo santykiai tęsiasi su perėmėju ir darbuotojas išsaugo visas iš jų kylančias teises. <...> Perėmėjas turi taikyti <...> perdavimo metu galiojusias kolektyvines sutartis iki jų galiojimo pabaigos, nebent šias pakeičia kitos kolektyvinės sutartys, taikomos perėmėjo įmonei“.

15. 1993 m. vasario 3 d. Dekreto įstatymo Nr. 29/93 dėl viešojo administravimo institucijų veiklos racionalizavimo ir valstybės tarnybos sritys teisės aktų peržiūros (*decreto legislativo n. 29 – razionalizzazione della organizzazione delle Amministrazioni*

*pubbliche e revisione della disciplina in materia di pubblico impiego*)<sup>7</sup> redakcijos, galiojusios pagrindinės bylos aplinkybių susiklostymo metu, 34 straipsnyje nustatyta, kad „viešojo administravimo institucijų, valstybės institucijų arba jų įmonių ar padalinių veiklos perdavimo <...> kitiems viešosios ar privatinės teisės subjektams atveju darbuotojams, kuriuos perima šie subjektai, taikomas Civilinio kodekso 2112 straipsnis“.

2. Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnis, ministro dekretai, pagal kuriuos šis straipsnis įgyvendinamas, ir susijusi teismo praktika

16. Iki 1999 m. Italijos mokyklose teikiamas papildomas paslaugas, pavyzdžiui, valymo, priežiūros ir stebėjimo, užtikrindavo ir finansuodavo valstybė. Ji šių paslaugų valdymą iš dalies patikėdavo vietos valdžios institucijoms, kaip antai savivaldybės. Dalį minėtų paslaugų teikdavo valstybės ATP tarnautojai, dalį – vietos valdžios institucijos.

17. Vietos valdžios institucijos užtikrindavo šių paslaugų teikimą arba per savo ATP darbuotojus (toliau – vietos valdžios institucijų ATP darbuotojai), arba sudarydamos viešąsias sutartis su privačiomis įmonėmis.

6 — OL L 82, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98.

7 — GURI, Nr. 30, paprastasis priedas, 1993 m. vasario 6 d., toliau – Dekretas įstatymas Nr. 29/93.

Pastarosios atlygindavo vietos valdžios institucijų ATP darbuotojams, iš valstybės gaudamos visų patirtų išlaidų kompensaciją.

20. Šiuo atžvilgiu Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnyje nustatyta:

18. Vietos valdžios institucijų ATP darbuotojams būdavo atlyginama pagal regionų ir vietos savivaldos sektoriaus kolektyvinę darbo sutartį (*Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro – Regioni Autonomie Locali*, toliau – vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL). O valstybės ATP tarnautojams, dirbantiems valstybinėse mokyklose, būdavo atlyginama pagal mokyklų sektoriaus kolektyvinę darbo sutartį (*Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro della Scuola*, toliau – mokyklų CCNL). Pagal mokyklų CCNL nuostatas atlyginimas iš esmės pagrįstas darbo stažu, o vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL nustatyta kitokia atlyginimo struktūra, susijusi su atliekamomis funkcijomis įtraukiant atlyginimo priedus.

19. 1999 m. gegužės 3 d. Įstatyme Nr. 124/99 dėl skubių nuostatų, susijusių su mokyklų darbuotojais, priėmimo (*legge n. 124/99 – disposizioni urgenti in materia di personale scolastico*)<sup>8</sup> nustatyta, kad nuo 2000 m. sausio 1 d. vietos valdžios institucijų ATP darbuotojai tampa valstybės ATP tarnautojais.

„1. Visų kvalifikacijų ir lygių valstybinių švietimo įstaigų ir mokyklų ATP darbuotojai yra apmokami valstybės. Nuostatos, kuriose nurodoma, kad tokių darbuotojų parūpina komunos arba provincijos, panaikinamos.

2. 1 dalyje minimi vietos valdžios institucijų darbuotojai, kurie šio įstatymo įsigaliojimo dieną dirba valstybinėse mokyklose, tampa valstybės ATP tarnautojais ir priskiriami profesinių kvalifikacijų bei atitinkamų specializacijų kategorijoms vykdyti šias specializacijas atitinkančias užduotis. Darbuotojai, kurių profesinei kvalifikacijai ir specializacijai nėra atitiktens valstybės ATP tarnautojų kvalifikacijų bei specializacijų sąraše, per tris mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos gali nuspręsti pasilikti dirbti vietos valdžios institucijoje. Teisiniu ir ekonominiu atžvilgiais pripažįstamas tokių darbuotojų darbo stažas, įgytas vietos valdžios institucijoje, taip pat teisė pradiniu laikotarpiu išsaugoti darbo vietą, jeigu ji yra laisva.

8 — GURI, Nr. 107, 1999 m. gegužės 10 d., toliau – Įstatymas Nr. 124/99.

4. 2 ir 3 dalyse minimi darbuotojai perimami laipsniškai, laikantis valstybinio švietimo ministro dekretu nustatytų terminų ir tvarkos <...>.

## 2 straipsnis

5. Nuo metų, kuriais įsigalioja 2, 3 ir 4 dalių nuostatos, valstybės [finansiniai] pervedimai vietos valdžios institucijoms laipsniškai mažinami proporcingai išlaidoms, kurias patiria šios institucijos biudžetiniais metais, einančiais prieš tuos metus, kuriais faktiškai perduodami darbuotojai. <...>“

Vietos valdžios institucijų ATP darbuotojai tampa, kaip nurodyta 1 straipsnyje, valstybės tarnautojais laikantis tolesniuose straipsniuose nustatytų terminų ir tvarkos.

## 3 straipsnis

21. Po Įstatymo Nr. 124/99 buvo priimtas 1999 m. liepos 23 d. ministro dekretas dėl vietos valdžios institucijų ATP darbuotojų priskyrimo prie valstybės tarnautojų 1999 m. gegužės 3 d. Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio prasme (*decreto – trasferimento del personale ATA dagli enti locali allo Stato, ai sensi dell'art. 8 della legge 3 maggio 1999, n. 124*)<sup>9</sup>. Šis dekretas suformuluotas taip:

Vietos valdžios institucijos iki 1999 biudžetinių metų pabaigos užtikrina atlyginimą ir [vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL] taikymą darbuotojams, kurie tampa valstybės tarnautojais pagal [Įstatymo Nr. 124/99] 8 straipsnį. <...> [P]erimtieji darbuotojai nuo 2000 m. sausio 1 d. laikinai gauna tokį atlyginimą, kokį gaudavo iki jų perėmimo.

## „1 straipsnis

Vietos valdžios institucijų ATP darbuotojai, 1999 m. gegužės 25 d. dirbantys valstybinėse mokyklose įstaigose atlikdami funkcijas ir užduotis, kurios pagal įstatymą tenka vietos valdžios institucijoms, tampa valstybės ATP tarnautojais.

Valstybinio švietimo ministro dekretu <...> nustatomi perkėlimo į mokyklų sektorių kriterijai siekiant, kad aptariamų darbuotojų atlyginimas atitiktų atlyginimą šiame sektoriuje atsižvelgiant tiek į darbo užmokestį, tiek į priedus ir kad būtų pripažįstamas – tiek teisiniu ir ekonominiu požiūriais, tiek atsižvelgiant į poveikį išankstiniam planavimui – darbo stažas, įgytas vietos valdžios institucijose, po to, kai sudaroma kolektyvinė sutartis <...> tarp [Agenzia per la rappresentanza negoziale delle pubbliche amministrazioni (Viešojo administravimo institucijoms atstovaujanti agentūra, toliau – ARAN)] ir profesinių sąjungų, atstovaujančių „mokyklų sektoriui“ bei

<sup>9</sup> — GURI, Nr. 16, 2000 m. sausio 21 d., toliau – 1999 m. liepos 23 d. ministro dekretas.

„vietos valdžios institucijų sektoriui“ Dekreto įstatymo Nr. 29/93 34 straipsnio prasme <...>.

1998–1999 mokslo metais. Jei tokios darbo vietos nėra, 2000–2001 mokslo metais jie skiriami eiti pareigas pagal galiojančias decentralizuotas sutartis.

<...>

#### 9 straipsnis

#### 5 straipsnis

Nuo 2000 m. sausio 1 d. vietos valdžios institucijų ATP darbuotojai, 1999 m. gegužės 25 d. dirbantys valstybinėse mokymo įstaigose, tampa valstybės tarnautojais ir priskiriami atitinkamoms valstybės tarnautojų pareigybų kategorijoms <...>.

Valstybė, užuot įdarbindama naujus darbuotojus, nuo 1999 m. gegužės 24 d. perima išpareigojimus pagal vietos valdžios institucijų sudarytas ir atnaujintas sutartis tiek, kiek tai susiję su ATP darbuotojų funkcijų atlikimu valstybinėse mokyklose <...>. Nekliudydama tretiesiems asmenims, įdarbintiems <...> pagal galiojančias teisės normas, ir toliau vykdyti savo veiklą, valstybė perima išpareigojimus pagal sutartis, kurias vietos valdžios institucijos yra sudariusios su įmonėmis <...>, kiek tai susiję su ATP darbuotojų funkcijomis, kurias pagal įstatymą vietos valdžios institucijos turi atlikti vietoj valstybės. <...>

<...>

#### 7 straipsnis

Vietos valdžios institucijų darbuotojai, tampantys valstybės tarnautojais pagal šį dekretą, ir toliau vykdo visas jiems skirtas užduotis, jei šios numatytos pagal valstybės tarnautojų pareigybes.

<...>“

#### 8 straipsnis

Buvę vietos valdžios institucijų darbuotojai, tampantys valstybės tarnautojais, turi teisę pasilikti darbo vietoje, kurioje jie dirbo

22. ARAN ir profesinių sąjungų susitarimas, numatytas 1999 m. liepos 23 d. ministro dekreto 3 straipsnyje, buvo pasirašytas 2000 m. liepos 20 d. ir patvirtintas 2001 m. balandžio 5 d. Ministro dekretu, kuriuo patvirtinamas 2000 m. liepos 20 d. ARAN ir profesinių sąjungų bei konfederacijų atstovų susitarimas dėl buvusių vietos valdžios institucijų darbuotojų, perkeliamų į mokyklų sektorių, įtraukimo kriterijų (*decreto interministeriale – recepimento dell'accordo ARAN – Rappresentanti delle organizzazioni e confederazioni sindacali in data 20 luglio 2000*,

*sui criteri di inquadramento del personale già dipendente degli enti locali e transitato nel comparto scuola)*<sup>10</sup>. 3 straipsnis

23. Minėtame susitarime nustatyta:

„1 straipsnis

Priskyrimas darbo užmokesčio lygiui ir atlyginimas

Taikymo sritis

Šis susitarimas nuo 2000 m. sausio 1 d. taikomas pagal darbo sutartį dirbantiems vietos valdžios institucijų darbuotojams, perkeliams į „mokyklų sektorių“ pagal [Istatymo Nr. 124/99] 8 straipsnį ir <...> 1999 m. liepos 23 d. <...> Ministro dekretą <...>, išskyrus darbuotojus, kurių funkcijos ir užduotys ir toliau priklauso vietos valdžios institucijos kompetencijai.

2 straipsnis

Sutartinis režimas

1. Nuo 2000 m. sausio 1 d. [vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL] nebetaikoma su šiuo susitarimu susijusiems darbuotojams <...>; nuo minėtos datos šiems darbuotojams taikoma [mokyklų CCNL], įskaitant priedų mokėjimą, nebent tolesniuose straipsniuose yra nustatyta kitaip.

1. Šio susitarimo 1 straipsnyje minimi darbuotojai pagal atlyginimų skalę priskiriami darbo užmokesčio lygiui, atitinkančiam profesines kvalifikacijas mokyklų sektoriuje, <...> laikantis toliau nurodytos tvarkos. Šiems darbuotojams <...> skiriama pareiginė alga, lygi 1999 m. gruodžio 31 d. jų gautoms metinėms pajamoms arba truputį už jas mažesnė, kurią sudaro atlyginimas, individualus priedas už darbo stažą ir, jei mokėtinos, [išmokos, numatytos vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL]. Galimas skirtumas tarp pagal lygį priskiriamos pareiginės algos ir 1999 m. gruodžio 31 d. gautų pajamų, kaip nurodyta pirmiau, mokamas individualiai ir pereinamojo laikotarpio (*temporizzazione*) atveju taikomas, kol nebus pasiektas kitas pareiginės algos lygis. Darbuotojai, kuriems taikomas šis susitarimas, gauna specialią papildomą 1999 m. gruodžio 31 d. taikytino dydžio išmoką, jei ši yra didesnė už tą, kuri skiriama atitinkamos kvalifikacijos darbuotojams mokyklų sektoriuje. Darbuotojai, kuriems taikomas šis susitarimas, galutinai priskiriami prie mokyklų sektoriaus profesinių specializacijų pagal lyginamąją lentelę <...>.

<...>

10 — GURI, Nr. 162, 2001 m. liepos 14 d., toliau – 2001 m. balandžio 5 d. ministro dekretas.

<...>

## 9 straipsnis

Bazinis darbo užmokestis ir atlyginimo priedai

Nr. 124/99 8 straipsnį turi būti pripažįstamas kiekvieno perkeltoto ATP tarnautojo darbo stažas, įgytas vietos valdžios institucijose, todėl kiekvienas šių tarnautojų nuo 2000 m. sausio 1 d. turi gauti tokį atlyginimą, kokį gauna valstybės ATP tarnautojas, turintis tokį pat darbo stažą.

1. Nuo 2000 m. sausio 1 d. darbuotojams, kuriems taikomas šis susitarimas, taikomos visos [mokyklų CCNL] finansinio pobūdžio nuostatos laikantis minėtoje CCNL nustatytų sąlygų.

2. Nuo 2000 m. sausio 1 d. darbuotojams, kuriems taikomas šis susitarimas, laikinai mokami individualūs priedai, atitinkantys bendrąsias (bruto) sumas, nurodytas prie [mokyklų CCNL] pridėtoje lentelėje <...>. <...>

<...>“

24. Dėl šių teisės normų išaiškinimo perkeltieji ATP tarnautojai pareiškė ieškinių prašydami pripažinti visą jų darbo stažą, įgytą vietos valdžios institucijose, neatsižvelgiant į prilyginimo kriterijus, nustatytus pagal ARAN ir profesinių sąjungų susitarimą bei patvirtintus 2001 m. balandžio 5 d. ministro dekretu. Šiuo atžvilgiu minėti tarnautojai teigė, kad, taikant pagal šį susitarimą nustatytus kriterijus, tapę valstybės ATP tarnautojais jie buvo priskirti tokiam pat lygiui ir gaudavo tokį pat atlyginimą kaip mažesnę darbo stažą turintys valstybės ATP tarnautojai. Perkeltieji ATP tarnautojai tvirtino, kad pagal Įstatymo

25. Išnagrinėjęs šį ginčą *Corte suprema di cassazione* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) 2005 m. priėmė kelis sprendimus, kuriuose iš esmės pritarė minėtiems argumentams.

3. Įstatymas Nr. 266/2005 ir su juo susijusi teismo praktika

26. Italijos teisės aktų leidėjas, patvirtinęs „ypatingą pataisą“ (vyriausybės siūlomą ir balsavimu pareikštu pasitikėjimu tvirtinamą pataisą), į 2005 m. gruodžio 23 d. Įstatymo Nr. 266/2005 dėl valstybės metinio ir daugiametio biudžeto sudarymo nuostatų (2006 m. Finansų įstatymas) (*legge n. 266/2005 – disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2006)*)<sup>11</sup> 1 straipsnį įtraukė 218 dalį, kurioje nustatyta atgaline data taikytina Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio aiškinimo taisyklė.

11 — GURI, Nr. 302, paprastasis priedas, 2005 m. gruodžio 29 d., toliau – Įstatymas Nr. 266/2005.

27. Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalyje nustatyta:

„[Įstatymo Nr. 124/99] 8 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad vietos valdžios institucijų darbuotojai, kurie tampa valstybės [ATP tarnautojais], priskiriami valstybės tarnautojų profesinių kvalifikacijų bei atitinkamų specializacijų kategorijoms vykdyti šias specializacijas atitinkančias užduotis, atsižvelgiant į bendrąsias perėmimo metu gautas pajamas bei skiriant atlyginimą, lygų 1999 m. gruodžio 31 d. gautoms metinėms pajamoms arba truputį už jas mažesnį, kurį sudaro darbo užmokestis, individualus priedas už darbo stažą ir galimos išmokos, jei mokėtinos, taikytos pagal jų perkėlimo į valstybės tarnybą dieną galiojančioje [vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL]. Galimas skirtumas tarp perkėlus skirto atlyginimo ir 1999 m. gruodžio 31 d. gautų metinių pajamų <...> mokamas *ad personam* ir juo siekiama, kad praėjus atitinkamam laikotarpiui būtų nustatytas aukštesnis atlyginimo lygis. Tai neturi įtakos teismo sprendimų, priimtų iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, vykdymui.“

28. Keli teismai kreipėsi į *Corte costituzionale* (Konstitucinis teismas) pateikdami klausimų dėl Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalies atitikties Italijos konstitucijai. Šių teismų teigimu, pagal šią aiškinimo taisyklę jie, priimdami sprendimus jau nagrinėjamosiose bylose, kuriose viena šalių yra valstybė, turi remtis pastarajai palankiu

aiškinimu, kuris nesuderinamas su Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio 2 dalies turiniu ir prieštarauja *Corte suprema di cassazione* pateiktam šios nuostatos aiškinimui. Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalimi pakartotinai įtvirtinama 2000 m. liepos 20 d. susitarime ir 2001 m. balandžio 5 d. ministro dekretu nustatyta sistema, kurią *Corte suprema di cassazione* pripažino prieštaraujančia Įstatymui Nr. 124/99. Taigi teisės aktų leidėjas įsikišo į vienodo įstatymų aiškinimo funkcijos, kurią Italijoje atlieka tik *Corte suprema di cassazione*, vykdymą, tuo pakenkdamas teismų nepriklausomumui bei pažeisdamas teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus.

29. 2007 m. birželio 18 d. Sprendime Nr. 234<sup>12</sup> ir vėliau priimtose nutartyse *Corte costituzionale* nusprendė, kad Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalimi nėra, kaip teigta, pažeidžiami bendrieji teisės principai.

30. Po šio *Corte costituzionale* įvertinimo *Corte suprema di cassazione* 2008 m. sausio 16 d. Sprendimu Nr. 677 peržiūrėjo savo ankstesnę praktiką ir patvirtino, kad Italijos teisės aktų leidėjas Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalyje pateiktas

12 — GURI, 2007 m. liepos 4 diena.

Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio 2 dalies išaiškinimas yra logiškas.

34. Nuo 2000 m. sausio 1 d. ji taikant Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnį buvo įtraukta į valstybės ATP tarnautojų sąrašą.

31. Tačiau *Corte suprema di cassazione* 2008 m. birželio 3 d. Nutartimi Nr. 22260 paprašė *Corte costituzionale* peržiūrėti savo poziciją atsižvelgiant į 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje nustatytus principus.

32. 2009 m. lapkričio 26 d. Sprendimu Nr. 311<sup>13</sup> *Corte costituzionale* nusprendė, kad Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalis yra suderinama su pagrindinėmis teisėmis, įtvirtintomis EŽTK 6 straipsnyje.

35. Taikant 2001 m. balandžio 5 d. ministro dekretą I. Scattolon buvo priskirta atlyginimo lygiui, kuris minėtame sąraše atitinka devynių metų darbo stažą.

36. Taigi nebuvo pripažintas beveik 20 metų I. Scattolon darbo stažas, įgytas Skorčės komunoje, be to, ji neteko atlyginimo priedų, numatytų vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL, todėl ji teigia, kad jos atlyginimas sumažėjo 790 EUR.

## II — Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

33. I. Scattolon nuo 1980 m. gegužės 16 d. Skorčės komunoje dirbo valytoja valstybinėse mokyklose ir iki 1999 m. gruodžio 31 d. šį darbą atliko kaip vietos valdžios institucijų ATP darbuotoja. Šie darbuotojai teikia valymo, priežiūros ir stebėjimo paslaugas Italijos valstybinėse mokyklose.

37. 2005 m. balandžio 27 d. I. Scattolon pareiškė ieškinį *Tribunale ordinario di Venezia* (Venecijos teismas) siekdama, kad būtų pripažintas visas darbo stažas, kurį ji įgijo Skorčės komunoje, ir kad ji būtų priskirta lygiui, atitinkančiam 15–20 metų darbo stažą. Taigi ji prašė, kad būtų priskirta tam pačiam atlyginimo lygiui kaip ir ATP tarnautojai, nuo pat pradžių buvę valstybės tarnautojais ir turintys tokį pat darbo stažą kaip ir ji. Grįsdama savo ieškinį I. Scattolon pirmiausia nurodė Civilinio kodekso 2112 straipsnį, Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnį ir *Corte suprema di cassazione* 2005 m. priimtus sprendimus, pagal kuriuos pripažįstama perimtųjų ATP darbuotojų teisė išlaikyti savo darbo stažą.

13 — GURI, 2009 m. gruodžio 2 diena.

38. Į Įstatymą Nr. 266/2005 įtraukus 1 straipsnio 218 dalį *Tribunale ordinario di Venezia* sustabdė I. Scattolon pareikšto ieškinio nagrinėjimą ir kreipėsi į *Corte costituzionale* dėl šios nuostatos atitikties teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos, procesinės lygybės, teisės į veiksmingą teisminę apsaugą, nepriklausomą teismą ir teisingą bylos nagrinėjimą principams. Italijos teisės aktų leidėjas, priimdamas minėtą nuostatą dėl daugiau kaip prieš penkerius metus priimto ir *Corte suprema di cassazione* jau išaiškinto įstatymo išaiškinimo, norėjo, kad daugelyje dar nagrinjamų bylų būtų pasiektas kitoks rezultatas, šį kartą palankus valstybei.

39. 2008 m. birželio 19 d. Nutartimi Nr. 212<sup>14</sup> *Corte costituzionale*, remdamasis minėtu savo 2007 m. birželio 18 d. Sprendimu Nr. 234, nusprendė, kad Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalimi nėra, kaip teigta, pažeidžiami bendrieji teisės principai.

40. Pratęsus bylos nagrinėjimą I. Scattolon pabrėžė, kad Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio 2 dalis, aiškinama pagal Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalį, yra nesuderinama su Direktyvos 77/187 3 straipsnyje nustatyta taisykle ir su bendraisiais Sąjungos teisės principais, susijusiais su teisiniu

saugumu, teisėtų lūkesčių apsauga ir veiksminga teismine apsauga.

41. *Tribunale ordinario di Venezia* mano, kad pagal Į Direktyvą 77/187 reikia atsižvelgti į visą perimtųjų darbuotojų darbo stažą. Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalis prieštarauja šiai nuostatai, be to, tai yra ne aiškinimo taisyklė, o nauja, atgaline data taikytina norma, kuria pažeidžiami principai, įtvirtinti ESS 6 straipsnyje, skaitomame kartu su EŽTK 6 straipsniu bei chartijos 47 straipsniu ir 52 straipsnio 3 dalimi. Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalis taip pat prieštarauja teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams.

42. Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale ordinario di Venezia* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvą 77/187 <...> ir (arba) Direktyvą 2001/23 <...> ar kitą taikytiną [Sąjungos] teisės normą reikia aiškinti taip, kad ją galima taikyti tuo atveju, kai darbuotojai, teikiantys papildomas valymo ir priežiūros paslaugas valstybinėse mokyklose, iš vietos (komunų ir provincijų) valdžios institucijų perkeliami į valstybines, kai dėl tokio perkėlimo buvo perimti ne tik atitinkama veikla ir santykiai su visais atitinkamais darbuotojais (valymo

<sup>14</sup> — GURI, 2008 m. birželio 18 diena.

paslaugas teikiantis personalas), bet ir sutartys, sudarytos su privačiomis įmonėmis tokioms paslaugoms teikti?

- 2 Ar darbo santykių tęstinumą pagal Direktyvos 77/187 <...> (perkelta kartu su Direktyva 98/50 <...> į Direktyvą 2001/23 <...>) 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą reikia aiškinti taip, kad apskaičiuojant perėmėjo mokėtinas su darbo stažu susijusias išmokas atsižvelgiama į bendrą perimtų darbuotojų išdirbtų metų skaičių, įskaitant dirbtus pas perdavėją?

su [EŽTK] 6 straipsniu ir [chartijos] 46 ir 47 straipsniais bei 52 straipsnio 3 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [Italijos Respublikai] po gana ilgo laiko (5 metų) priimti oficialią aiškinamąją nuostatą, neatitinkančią aiškinamo teksto formuluotės, prieštaraujančią nuosekliam ir nusistovėjusiam vienodą įstatymų aiškinimą užtikrinančios institucijos aiškinimui, be to, svarbią sprendžiant bylas, kurių viena šalių yra pati [Italijos Respublika]?”

### III — Vertinimas

3. Ar Direktyvos 77/187 <...> 3 straipsnį ir (arba) direktyvas <...> 98/50 <...> ir 2001/23 <...> reikia aiškinti taip, kad darbuotojo teisės, perduodamos perėmėjui, apima ir garantijas, kurias darbuotojas gavo dirbdamas pas perdavėją, kaip antai darbo stažas, jei su juo susijusios finansinio pobūdžio teisės, nustatytos kolektyvinėse perėmėjui taikytinose sutartyse?

#### A — *Dėl pirmojo klausimo*

4. Ar galiojančios [Sąjungos] teisės bendruosius principus – teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos, procesinės lygybės, veiksmingos teisminės gynybos, teisės į nepriklausomą teismą ir apskritai į teisingą bylos nagrinėjimą, – užtikrinamus [ESS] 6 straipsniu, skaitomu kartu

43. Pirmuoju klausimu prašymą priimti pre-judicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyva 77/187 taikytina tuo atveju, kai darbuotojai, teikiantys papildomas valymo ir priežiūros paslaugas valstybinėse švietimo įstaigose, iš vietos (komunų ir provincijų) valdžios institucijų perkeliama į valstybines.

44. Kitaip tariant, ar aplinkybė, kad perdavime dalyvauja du subjektai, kurie yra viešosios teisės reglamentuojami juridiniai asmenys, gali lemti tai, jog toks perdavimas nepatenka į Direktyvos 77/187 taikymo sritį?

45. Italijos vyriausybė teigia, kad tokiu atveju, kai darbuotojai perkeliama vykstant valstybinio sektoriaus pertvarkai, nėra „įmonės perdavimo“ minėtos direktyvos prasme. I. Scattolon ir Europos Komisija laikosi priešingos nuomonės.

46. 1996 m. spalio 15 d. Sprendimas *Henke*<sup>15</sup> yra reikšmingas precedentas siekiant atsakyti į šį klausimą.

47. Šio sprendimo svarbai suprasti priminti nos bylos aplinkybės. A. Henke buvo priimta dirbti sekretore Šyrkės (Vokietija) komunos savivaldybėje. Vėliau ši savivaldybė nusprendė, taikydama Saksonijos-Anhalto federalinės žemės savivaldos teisės aktus, kartu su kitomis savivaldybėmis įsteigti tarpkomuninę susivienijimą „Brocken“, kuriam perdavė administracines funkcijas. Taigi Šyrkės savivaldybė nutraukė ją su A. Henke siejusių darbo sutartį. Dėl to kilus šios savivaldybės ir A. Henke ginčui *Arbeitsgericht Halberstadt* (Halberštato darbo teismas) nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą prašydamas

nuspręsti, ar Direktyva 77/187 taikytina savivaldybės administracinių funkcijų perdavimo tarpkomuniniam susivienijimui atveju, kaip antai aptariamas pagrindinėje byloje.

48. Teisingumo Teismas Direktyvos 77/187 1 straipsnio 1 dalį išaiškino taip, kad viešojo administravimo struktūrų pertvarka ar administracinių funkcijų perdavimas tarp viešojo administravimo institucijų nėra „įmonės perdavimas“ šios direktyvos prasme<sup>16</sup>.

49. Teisingumo Teismas atsižvelgė į minėtos direktyvos tikslą ir tekstą<sup>17</sup>, be to, nurodė, kad kalbama apie susijungimą, susijusį su keliomis Saksonijos-Anhalto federalinės žemės savivaldybėmis, tarp jų – ir Šyrkės savivaldybe, kuriuo pirmiausia siekta pagerinti šių savivaldybių administracinių užduočių vykdymą. Teisingumo Teismas konstatavo, kad šis susijungimas pirmiausia pasireiškė pertvarkant administracines struktūras ir perduodant administracines Šyrkės savivaldybės funkcijas specialiai tuo tikslu įsteigtai viešajai įstaigai – tarpkomuniniam susivienijimui „Brocken“<sup>18</sup>.

50. Po to Teisingumo Teismas nurodė, kad minėtos bylos aplinkybėmis atliktas perdavimas tarp komunos ir tarpkomuninio susivienijimo buvo susijęs tik su veikla vykdančią viešosios valdžios funkcijas ir kad net

15 — C-298/94, Rink. p. I-4989.

16 — 14 punktas.

17 — Atitinkamai 13 ir 15 punktai.

18 — 16 punktas.

darant prielaidą, jog ši veikla turi ūkinio pobūdžio požymių, šie galėtų būti tik antraeilės reikšmės<sup>19</sup>.

51. Iš to darau išvadą, kad toks nepateikimas į Direktyvos 77/187 taikymo sritį pagrįstas ne tuo, jog aptariamoms institucijoms yra viešosios teisės subjektai, o veikiau, laikantis funkcinio požiūrio, aplinkybe, kad perdavimas susijęs su veikla vykdančią viešosios valdžios funkcijas. Priešingai, jei perdavimas susijęs su ūkine veikla, jis patenka į šios direktyvos taikymo sritį. Šiuo atžvilgiu nesvarbu, ar perdavėjas ir perėmėjas yra privatinės ar viešosios teisės subjektai. Paskesni sprendimai patvirtina, kad Teisingumo Teismas ir toliau laikosi šio funkcinio požiūrio, didžiausią reikšmę skirdamas tam, ar esama veiklos, susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, ar ne<sup>20</sup>.

19 — 17 punktas. Kaip pažymėjo generalinis advokatas S. Alber savo išvados byloje, kurioje priimtas 2000 m. rugsėjo 14 d. Sprendimas *Collino ir Chiappero* (C-343/98, Rink. p. I-6659), 49 punkte, „[g]rįsdamas savo sprendimą Teisingumo Teismas pirmiausia pabrėžė tai, kad restruktūrizacija nesusijusi su ekonomine veikla. Iš to galima daryti išvadą, kad Direktyvos [77/187] taikymo sritis nepriklauso nei nuo to, kas yra perdavėjas, nei nuo jo buvimo viešosios ar privatinės teisės subjektu, su sąlyga, kad jis vykdo ekonominę veiklą. Taigi svarbiausia ne perdavėjo statusas, o jo vykdomos veiklos pobūdis. Veikla, susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, negali būti įmonės perdavimo dalykas [šios] direktyvos prasme“.

20 — Žr., be kita ko, 1998 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *Hidalgo ir kt.* (C-173/96 ir C-247/96, Rink. p. I-8237, 24 punktas), susijusį su pagalba namuose socialiai remtiniams asmenims ir saugojimo veikla, minėta Sprendimą *Collino ir Chiappero* (31 ir 32 punktai) bei 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimą *Mayeur* (C-175/99, Rink. p. I-7755, 28–40 punktai).

52. Dėl pagrindinėje byloje aptariamų veiklos kvalifikavimo iš neseniai vėl patvirtintos teismo praktikos matyti, kad valstybinėse mokyklose teikiamos papildomos paslaugos, kaip antai valymo ir priežiūros paslaugos, nėra veikla, susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

53. Dviejose neseniai nagrinėtose bylose Teisingumo Teismo buvo prašoma išaiškinti Direktyvą 2001/23 tais atvejais, kai savivaldybė perima anksčiau privačių įmonių vykdytą veiklą. 2010 m. liepos 29 d. Sprendime *UGT-FSP*<sup>21</sup> kalbama apie budėjimą valstybinėse mokyklose ir jų valymą, kelių valymą bei parkų ir sodų priežiūrą<sup>22</sup>. O 2011 m. sausio 20 d. Sprendime *CLECE*<sup>23</sup> aptariama veikla yra susijusi su mokyklų ir savivaldybės patalpų valymu<sup>24</sup>.

54. Abiejuose šiuose sprendimuose Teisingumo Teismas nurodė, kad tokia veikla yra ūkinė, vadinasi, patenka į Bendrijos taisyklių, susijusių su darbuotojų teisių apsauga įmonių perdavimo atveju, taikymo sritį. Teisingumo Teismas dar kartą pažymėjo, kad vien aplinkybė, jog perėmėjas, nagrinėjamu atveju – savivaldybė, yra viešosios teisės reglamentuojamas juridinis asmuo,

21 — C-151/09, Rink. p. I-7591.

22 — 12 punktas.

23 — C-463/09, Rink. p. I-95.

24 — 11 punktas.

neleidžia atmesti galimybės, kad kalbama apie perdavimą, patenkantį į minėtų taisyklių taikymo sritį<sup>25</sup>.

55. Iš to darau išvadą, kad Direktyva 77/187 – su kitų jos taikymo kriterijų patikrinimo sąlyga – taikytina tuo atveju, kai darbuotojai, teikiantys papildomas valymo ir priežiūros paslaugas valstybinėse švietimo įstaigose, iš vietos (komunų ir provincijų) valdžios institucijų perkeliama į valstybines.

56. Lieka nustatyti, ar šioje byloje tenkinami kiti kriterijai, Teisingumo Teismo nustatyti siekiant įvertinti, ar perdavimas yra „įmonės perdavimas“ Direktyvos 77/187 prasme.

57. Pagal Direktyvos 77/187 1 straipsnio 1 dalį ji „taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą ar verslo dalį kitam darbdaviui“.

58. Šiuo atžvilgiu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad teisinio perdavimo sąvoka turi būti aiškinama pakankamai lanksčiai atsižvelgiant į Direktyvos 77/187 tikslą, kuris pagal jos antrąją konstatuojamąją dalį

yra apsaugoti darbuotojus pasikeitus darbdaviui<sup>26</sup>. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši direktyva taikoma kiekvienu atveju, kai sutartinių santykių pagrindu pasikeičia už įmonės veiklą atsakingas fizinis ar juridinis asmuo, įmonės darbuotojų atžvilgiu prisilimantis darbdavio įsipareigojimus<sup>27</sup>.

59. Ši teismo praktika taikytina net tuo atveju, kai atliekamas pagal įstatymą nustatytas perdavimas. I. Scattolon pagrįstai primena teismo praktiką, pagal kurią Direktyva 77/187 apima ir perdavimą, vykstantį vienašališkų viešosios valdžios institucijų sprendimų pagrindu, nes lemiamas kriterijus yra ne perdavėjo ir perėmėjo sutarties buvimas, o už įmonės veiklą atsakingo asmens pasikeitimas<sup>28</sup>.

60. Sprendžiant, ar taikytina Direktyva 77/187, taip pat reikia nustatyti, ar perdavimas yra susijęs su ūkio subjektu, kuris pasikeitus darbdaviui išlaiko savo tapatybę.

61. Siekiant nustatyti, ar toks subjektas išlaiko savo tapatybę, reikia atsižvelgti į visas faktines aplinkybes, kurios apibūdina aptariamą perdavimą, pavyzdžiui, į perduodamos įmonės arba verslo rūšį, materialiojo turto,

25 — Minėti sprendimai *UGT-FSP* (23 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) bei *CLECE* (26 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

26 — Minėtas Sprendimas *CLECE* (29 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

27 — Ten pat (30 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

28 — Šiuo atžvilgiu žr. minėtą Sprendimą *Collino ir Chiappero* (34 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

kaip antai pastatai ir kilnojamasis turtas, perdavimą ar neperdavimą, nematerialiojo turto vertę perdavimo metu, į tai, ar naujasis darbdavys perėmė daugumą darbuotojų, ar buvo perduoti klientai, taip pat į veiklos prieš perdavimą ir po jo panašumo laipsnį bei šios veiklos galimo sustabdymo trukmę. Tačiau visos šios aplinkybės yra tik pavieniai atliktino visapusiško įvertinimo aspektai, todėl negali būti vertinamos atskirai<sup>29</sup>.

pirmtakas buvo pavedęs atlikti būtent šią užduotį. Šiuo atveju naujasis darbdavys iš tikrųjų įgyja organizuotą elementų visumą, kuri leis jam toliau stabiliai vykdyti perduodančiosios įmonės veiklą arba tam tikrą jos dalį<sup>31</sup>.

63. Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad mokyklų valymo, priežiūros ir stebėjimo veikla, kaip antai aptariama pagrindinėje byloje, gali būti laikoma iš esmės darbo jėga grindžiama veikla, todėl darbuotojų grupė, nuolat vykdanči tokia bendrą veiklą, gali, jei nėra kitų gamybos veiksmų, prilygti ūkio subjektui<sup>32</sup>.

62. Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad tam tikruose sektoriuose ūkio subjektas gali veikti neturėdamas reikšmingo materialiojo ar nematerialiojo turto, taigi tokio subjekto tapatybės išlaikymas po operacijos, kuri su juo susijusi, logiškai mąstant, negali priklausyti nuo tokio turto perdavimo<sup>30</sup>. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad jei tam tikruose sektoriuose, kuriuose veikla iš esmės grindžiama darbo jėga, darbuotojų grupė, nuolat vykdanči bendrą veiklą, gali prilygti ūkio subjektui, toks perduotas subjektas gali išlaikyti savo tapatybę, kai naujasis darbdavys ne tik toliau vykdo aptariamą veiklą, bet ir perima didžiąją dalį – skaičiaus ir kompetencijos atžvilgiu – darbuotojų, kuriems jo

64. Iš to darau išvadą, kad pagrindinėje byloje ūkio subjekto tapatybė išlaikyta, nes valstybė perėmė darbuotojus, kuriems šią veiklą anksčiau buvo pavedusios vykdyti savivaldybės<sup>33</sup>.

65. Kaip pabrėžia Komisija, ATP darbuotojai, kuriems taikomas Įstatymas Nr. 124/99, buvo perimti kaip visuma, jų vykdoma valymo, priežiūros ir stebėjimo veikla liko iš esmės

29 — Minėtas Sprendimas *CLECE* (34 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

30 — Ten pat (35 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

31 — Ten pat (36 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

32 — Ten pat (39 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

33 — Priešingai, ūkio subjekto tapatybė, kuri iš esmės grindžiama darbo jėga, negali būti išlaikyta, jei perėmėjas neperima didžiosios jo darbuotojų dalies (žr. minėto Sprendimo *CLECE* 41 punktą).

nepakitusi tiek jos tikslo, tiek organizavimo atžvilgiu ir buvo tęsiama toje pat vietoje be jokio pertrūkio. Vienintelis pasikeitęs dalykas buvo darbdavio tapatybė.

68. Iš to darytina išvada, kad ATP darbuotojų perkėlimas, vykdomas pagal Įstatymą Nr. 124/99, patenka į Direktyvos 77/187 taikymo sritį.

#### B — *Dėl antrojo ir trečiojo klausimų*

66. Pridurtina, kad šios organizuotos elementų visumos, leidžiančios tęsti valymo, priežiūros ir stebėjimo veiklą mokyklose, išlaikymas pasireiškia ir tuo, kad valstybė prisiėmė išpareigojimus pagal sutartis, kurių pagrindu vietos valdžios institucijos tam tikrais atvejais patikėjo šios veiklos vykdymą privačioms įmonėms.

67. Galiausiai primintina, kad Direktyva 77/187 netaikoma asmenims, kurie kaip darbuotojai nėra apsaugoti pagal nacionalinę teisę. Iš tikrųjų šia direktyva siekiama tik iš dalies suderinti aptariamą sritį, o ne vadovaujantis bendrais kriterijais nustatyti vienodą apsaugos lygį visoje Europos bendrijoje<sup>34</sup>. Tačiau iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad aptariamoms ATP darbuotojams taikoma bendroji teisinių darbo santykių sistema, nustatyta Italijos civiliniame kodekse<sup>35</sup>.

69. Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos siūlau Teisingumo Teismui nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo nuspręsti, ar Direktyvos 77/187 3 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta, kad perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, esančių perdavimo dieną, perduodamos perėmėjui, reiškia, kad pastarasis, apskaičiuodamas perimtųjų darbuotojų atlyginimą, turi atsižvelgti į visą darbo stažą, kurį šie įgijo dirbdami pas perdavėją.

70. Primenu, kad šis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimas kilo dėl tariamos neatitikties tarp Įstatymo Nr. 124/99, susitarimo tarp ARAN ir profesinių sąjungų, pakartoto 2001 m. balandžio 5 d. ministro dekretu, ir galiausiai Įstatymo Nr. 266/2005. Iš tikrųjų Įstatyme Nr. 124/99, atrodo, nustatyta, kad reikia atsižvelgti į visą darbo stažą, ATP darbuotojų įgytą vietos valdžios institucijose, o susitarime su profesinėmis sąjungomis ir Įstatyme Nr. 266/2005, priešingai, nurodyta, kad po perėmimo šių

34 — Žr. 1985 m. liepos 11 d. Sprendimą *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark* (105/84, Rink. p. 2639, 26 ir 27 punktai).

35 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą versiją prancūzų kalba, p. 13.

darbuotojų atlyginimo sąlygos turi būti nustatytos atsižvelgiant į tai, kokią atlyginimą jie gaudavo iki nutrūkstant darbo santykiams su perdavėju. Taigi nurodyti du skirtingi perimtųjų darbuotojų atlyginimo nustatymo būdai, t. y. arba apskaičiavimas iš naujo, atsižvelgiant – pagal perdavėjo taikytą atlyginimų skalę, pagrįstą iš esmės darbo stažu – į visą darbo stažą, perimtųjų darbuotojų įgytą dirbant pas perdavėją, arba anksčiau gauto atlyginimo tęstinumas remiantis „ekonominė įgytimi“ prieš pat perėmimą.

71. Atsižvelgdamas į patikslinimą, pateikiamą Įstatyme Nr. 266/2005, kuriame nurodyta, kad Italijos teisės aktų leidėjo pradinis siekis buvo užtikrinti būtent atlyginimo tęstinumą, o ne viso darbo stažo, anksčiau įgyto dirbant pas perdavėją, pripažinimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar Direktyva 77/187, priešingai, reikalauja tokio darbo stažo pripažinimo.

72. Primintina, kad pagal Direktyvos 77/187 3 straipsnio 1 dalį perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, esančių įmonės perdavimo dieną, perduodamos perėmėjui.

73. Kadangi ATP darbuotojų atlyginimo sąlygos yra nustatytos kolektyvinėse sutartyse, ši nuostata turi būti aiškinama ne atskirai, o siejant su minėtos direktyvos 3 straipsnio

2 dalimi, kuria, kaip nurodė Teisingumo Teismas, „nustat[yti] kolektyvinės sutarties, kuri nurodoma darbo sutartyje, taikymo principo apribojim[ai]“<sup>36</sup>.

74. Primintina, kad pagal šią nuostatą „[i]vykus 1 straipsnio 1 dalyje minimam perdavimui perėmėjas toliau laikosi kolektyvinėje sutartyje nustatytų darbo sąlygų pagal tas pačias sąlygas, kurios šioje sutartyje nustatytos perdavėjo atžvilgiu, kol nutraukiama ar baigia galioti kolektyvinė sutartis arba kol įsigalioja ar pradėdama taikyti kita kolektyvinė sutartis“.

75. Pagrindinė byla atitinka paskutinį atvejį, numatytą Direktyvos 77/187 3 straipsnio 2 dalyje, t. y. atvejį, kai įvykus perdavimui pradedama taikyti kita kolektyvinė sutartis. Iš tikrųjų ATP darbuotojams, kurie anksčiau dirbo vietos valdžios institucijose pagal pastarųjų sudarytą kolektyvinę sutartį, po perdavimo taikoma nauja kolektyvinė sutartis, susijusi su valstybės tarnautojais<sup>37</sup>.

<sup>36</sup> — Minėtas Sprendimas *Werhof* (28 punktas).

<sup>37</sup> — Šiuo klausimu žr. N. Moizard „Droit social de l'Union européenne“, *Jurisclasser Europe* Nr. 607, 2010, pagal kurį tai, kad Direktyvos 77/187 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog „pradedama taikyti kita kolektyvinė sutartis“, reiškia, kad „jei perėmėjas taiko kitą kolektyvinę sutartį, šia iškart pakeičiama tokio pat lygmens sutartis, pirmiau taikyta perduodamoje įmonėje“ (33 punktas).

76. Šiose dviejose kolektyvinėse sutartyse nustatyti darbuotojų, kuriems jos taikomos, atlyginimo apskaičiavimo būdai labai skiriasi. Pagal mokyklų CCNL nuostatas atlyginimas iš esmės pagrįstas darbo stažu, o vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL nustatyta kitokia atlyginimo struktūra, susijusi su atliekamomis funkcijomis įtraukiant atlyginimo priedus.

išreikštos valios. Todėl jei šios šalys susitarė negarantuoti tam tikrų darbo sąlygų po nustatytos datos, [Direktyvos 77/187 3 straipsnio 2 dalis] negali perėmėjo įpareigoti jų laikytis pasibaigus kolektyvinės sutarties galiojimui sutartą dieną, nes po šios datos minėta sutartis nebegalioja<sup>39</sup>. Teisingumo Teismo teigimu, „[i]š to matyti, kad [ši nuostata] neįpareigoja perėmėjo garantuoti darbo sąlygų, dėl kurių buvo susitarta su perdavėju, laikymosi pasibaigus kolektyvinės sutarties galiojimui“<sup>40</sup>.

77. Iš Direktyvos 77/187 3 straipsnio 2 dalies, kaip ją išaiškino Teisingumo Teismas, formuluotės matyti, kad perimtieji darbuotojai gali naudotis kolektyvinėje sutartyje – teoriškai toje kolektyvinėje sutartyje, kuri jiems buvo taikoma dirbant pas perdavėją ir kurios sąlygos galėjo būti palankesnės – nustatytomis darbo sąlygomis tik tol, kol pagal nacionalinę teisę tokia kolektyvinė sutartis ir toliau jiems taikoma<sup>38</sup>.

79. Mano manymu, ši teismo praktika pagal analogiją taikytina ir tuo atveju, kai įvykus perdavimui pas perdavėją taikytą kolektyvinę sutartį pakeičia pas perėmėją taikoma kolektyvinė sutartis. Tokiu atveju pagal Direktyvos 77/187 3 straipsnio 2 dalį perėmėjas neįpareigojamas išlaikyti darbo sąlygų, nustatytų perdavėjo taikytoje kolektyvinėje sutartyje.

78. Kaip Teisingumo Teismas patikslino dėl kolektyvinės sutarties galiojimo pabaigos, šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies „tikslas [, vadinasi,] yra užtikrinti, kad, nepaisant įmonės perdavimo, visų darbo sąlygų būtų laikomasi atsižvelgiant į kolektyvinės sutarties kontrahentų valią. Tačiau ši nuostata negali nukrypti nuo minėtų šalių kolektyvinėje sutartyje

80. Vadinas, tai, kad perimtiesiems ATP darbuotojams nuo 2000 m. sausio 1 d. – nuo perėmimo dienos – taikomos mokyklų CCNL nuostatos, taigi ir valstybės tarnautojams

38 — Šiuo klausimu žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimą *Martin ir kt.* (C-4/01, Rink. p. I-12859, 47 punktas).

39 — 2008 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Juuri* (C-396/07, Rink. p. I-8883, 33 punktas).

40 — Ten pat (34 punktas).

taikytinos atlyginimo apskaičiavimo sąlygos ir būdai, visiškai atitinka šią nuostatą. Perimtieji darbuotojai nebegalėjo naudotis vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL teikiamais privalumais, pirmiausia pagal šią sutartį suteikiama teise į pinigines išmokas.

81. Pavyzdžiui, tokiu kolektyvinės sutarties pasikeitimo atveju perimtieji darbuotojai dirbdami pas perėmėją nebegali reikalauti priemokos, kuri buvo numatyta anksčiau perdavėjo taikytoje kolektyvinėje sutartyje. Atlyginimo sudėtį ir apskaičiavimo būdus po perėmimo reglamentuoja tik perėmėjo taikoma nauja kolektyvinė sutartis<sup>41</sup>.

82. Taigi svarbiausia atsakyti į klausimą, ar apskaičiuojant perimtųjų darbuotojų atlyginimą remiantis kriterijais, nustatytais perėmėjo taikomoje kolektyvinėje sutartyje, kurioje didžiausia reikšmė teikiama darbo stažo kriterijui, pagal Direktyvą 77/187, net ir kolektyvinių sutarčių pasikeitimo atveju, reikia atsižvelgti į visą darbo stažą, šių darbuotojų anksčiau įgytą dirbant pas perdavėją.

83. Teisingumo Teismo praktikoje esama tam tikrų gairių ieškant atsakymo į bendrąjį darbo stažo pripažinimo klausimą.

84. Šiuo atžvilgiu minėtame Sprendime *Collino ir Chiappero* Teisingumo Teismas nusprendė, kad „darbo stažas, kurį perimtieji darbuotojai įgijo pas buvusį darbdavį, savaime nereiškia teisės, kurios įgyvendinimo jie galėtų reikalauti iš naujojo darbdavio“<sup>42</sup>. Priešingai, Teisingumo Teismo teigimu, „darbo stažas naudojamas nustatyti tam tikras darbuotojų piniginio pobūdžio teises ir būtent šios teisės prireikus turi būti išlaikytos pas perėmėją – tokios pat, kokios turėtos dirbant pas perdavėją“<sup>43</sup>.

85. Teisingumo Teismas iš to daro išvadą, kad „apskaičiuodamas pinigines išmokas, kaip antai išeitinę išmoka ar atlyginimo padidinimas, perėmėjas turi atsižvelgti į visus perimtųjų darbuotojų išdirbtus metus tiek, kiek tokia prievolė kyla iš šių darbuotojų ir perdavėjo darbo santykių ir pagal sąlygas, sutartas atsižvelgiant į šiuos santykius“<sup>44</sup>.

86. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nagrinėja atsižvelgimo į darbo stažą klausimą vadovaudamasis logika, pagal kurią didžiausias dėmesys skiriamas paeiliui nustatytų darbo santykių sugretinimui ir remdamasis

41 — Tai, kad Italijos teisės aktų leidėjas išlaikė kai kurias atlyginimo dalis, numatytas vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL, susiję ne su Direktyvoje 77/187 nustatyta prievole, o tik su paties leidėjo valia (kalbama apie individualų priedą už darbo stažą ir tris kitas išmokas).

42 — 50 punktas.

43 — Ten pat.

44 — 51 punktas.

lygiavertės darbuotojų teisių, susijusių su šiais santykiais, apsaugos būtinybe.

gali būti pakeisti tiek pat, kiek jie būtų galėję būti pakeisti perdavėjo atžvilgiu.

87. Remdamasis ta pačia logika Teisingumo Teismas iškart sušvelnina darbo stažu pagrįstų piniginio pobūdžio teisių, kuriomis permintieji darbuotojai naudojosi dirbdami pas perdavėją, pripažinimo dirbant pas perėmėją principą nurodydamas, kad „tiek, kiek pagal nacionalinę teisę galima, išskyrus įmonės perdavimo atvejį, pakeisti darbo santykius darbuotojų nenaudai, pirmiausia kiek tai susiję su jų apsauga nuo atleidimo iš darbo ir jų atlyginimo sąlygomis, toks pakeitimas negali būti atmestas vien dėl to, kad tuo metu įmonė buvo perduota ir todėl buvo sudaryta sutartis su naujuoju darbdaviu. Iš tikrųjų kadangi perėmėjas pagal Direktyvos [77/187] 3 straipsnio 1 dalį perima perdavėjo teises ir pareigas, kylančias iš darbo santykių, šie perėmėjo atžvilgiu gali būti pakeisti tiek pat, kiek būtų galėję būti pakeisti perdavėjo atžvilgiu, nes aišku, kad jokių atveju įmonės perdavimas savaime negali būti šio pakeitimo pagrindas“<sup>45</sup>. Čia kalbama apie vieną iš perėmimo mechanizmo pasekmių. Darbo santykiai perėmėjo atžvilgiu

88. Apibendrinant, iš minėto Sprendimo *Collino ir Chiappero* matyti, kad permintieji darbuotojai darbo santykių su perėmėju atveju gali naudotis tokiais pat darbo stažu pagrįstomis piniginiu pobūdžio teisėmis, kuriomis jie naudojos esant darbo santykiams su perdavėju. Tačiau perėmėjas visada gali pakeisti darbo santykių sąlygas, pirmiausia atlyginimo sąlygas, taip pat, kaip perdavėjas galėjo tai padaryti pagal nacionalinę teisę, išskyrus įmonės perdavimo atvejį.

89. Direktyvos 77/187 tikslas – išvengti, kad įmonės perdavimas savaime sudarytų galimybę pabloginti darbuotojo padėtį, t. y. panaikinti ar sumažinti įgytas teises. Turi būti atsižvelgiama tik į teises, dėl kurių galėjo būti reiškiamos pretenzijos perdavėjui. Taigi nėra nei teisės į tokį pat, kaip naujųjų kolegų (galimai vertinamų geriau), vertinimą, nei teisės į galimai palankesnių perėmėjo nustatytų taisyklių taikymo srities išplėtimą atgaline data, įtraukiant į šią sritį ir pas perdavėją išdirbtus metus<sup>46</sup>.

90. Perduodamų teisių ir pareigų turinys priklauso nuo taikytinos nacionalinės teisės,

45 — 52 punktas.

46 — Žr. generalinio advokato S. Alber išvados byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Collino ir Chiappero*, 94 punktą.

taigi atitinkamai skiriasi. Kaip primena Teisingumo Teismas, Direktyva 77/187 nesiekia ma nustatyti vienodą apsaugos lygį remiantis bendrais kriterijais. Todėl, kaip Teisingumo Teismas patikslino savo 1988 m. vasario 10 d. Sprendime *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark*<sup>47</sup>, šia direktyva galima remtis tik siekiant užtikrinti, kad suinteresuotasis darbuotojas santykių su perėmėju atveju būtų apsaugotas taip pat, kaip buvo apsaugotas dirbdamas pas perdavėją pagal atitinkamos valstybės narės teisės normas<sup>48</sup>.

91. Iš to matyti, kad perimtieji darbuotojai turi teisę į jų atlyginimo apskaičiavimą atsižvelgiant į visą darbo stažą, kurį jie įgijo dirbdami pas perdavėją, tik tuo atveju, jei pagal darbo sutartį, sudarytą su perdavėju, buvo suteikta tokia teisė ir jeigu jos teisėtai nepakeitė perėmėjas neatsižvelgiant į įmonės perdavimą.

92. Tačiau, kaip minėta, pagal vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL atlyginimas iš esmės apskaičiuojamas atsižvelgiant į atliekamų funkcijų rūšį ir įtraukiant atlyginimo priedus, taigi ne daugiausia remiantis darbo stažu. Taigi, pagal lygiavertiškumo logiką, perimtieji darbuotojai negali, remdamiesi Direktyvos 77/187 3 straipsnio 1 dalimi, reikalauti, kad

perėmėjas atsižvelgtų į visą jų darbo stažą, įgytą dirbant pas perdavėją.

93. Bet kuriuo atveju atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytas pastabas, susijusias su šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies taikymo sritimi, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas, abejoju, ar kolektyvinių sutarčių pasikeitimo atveju, koks aptariamas pagrindinėje byloje, ši nuostata leidžia darbuotojams reikalauti, kad perdavėjas atsižvelgtų į piniginio pobūdžio teises, susijusias su darbo stažu, kuriomis jie būtų galėję naudotis pagal perėmėją įpareigojančią kolektyvinę sutartį.

94. Be to, reikia patikslinti, kad atlyginimo skirtumo, palyginti su tarnautojais, kurie jau dirbo valstybinėse įstaigose, buvimas savaime neprieštarauja Direktyvai 77/187. Iš tikrųjų ji neapima reikalavimo, kad pirmojo darbdavio darbuotojai būtų atgaline data fiktyviai prilyginti antrojo darbdavio darbuotojams, suteikiant lygiai tokias pat kaip pastarųjų teises. Minėtoje direktyvoje nustatytas darbo santykių tęstinumo išlaikant darbo sąlygas principas, o ne šių sąlygų pakeitimo siekiant sulyginti jas su darbuotojų, kurie jau anksčiau buvo įdarbinti naujojo darbdavio, darbo sąlygomis principas.

95. Tačiau 2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimas *Delahaye*<sup>49</sup> sukelia abejonių dėl Direktyvos

47 — 324/86, Rink. p. 739.

48 — 16 punktas.

49 — C-425/02, Rink. p. I-10823.

77/187 taikymo srities perimtųjų darbuotojų darbo stažo pripažinimo atžvilgiu, nes atrodė, kad Teisingumo Teismas atkreipia dėmesį į vienodą perimtųjų darbuotojų ir pas perėmėją jau dirbančių darbuotojų vertinimą.

96. Pagrindinės bylos, dėl kurios priimtas šis sprendimas, aplinkybės tokios. J.-M. Delahaye dirbo organizacijoje, kurios veikla buvo perduota Liuksemburgo valstybei. Taigi J.-M. Delahaye buvo įdarbinta kaip Liuksemburgo valstybės tarnautoja. Pagal Didžiojo Hercogo reglamentą dėl valstybės tarnautojų darbo užmokesčio J.-M. Delahaye buvo nustatytas mažesnis darbo užmokestis už tą, kurį ji gaudavo pagal sutartį, sudarytą su pirmesniu darbdaviu<sup>50</sup>.

97. Šioje byloje Liuksemburgo *Cour administrative* (Administracinis teismas) pateiktu klausimu iš esmės norėjo sužinoti, ar pagal Direktyvą 77/187 draudžiama, kad privataus juridinio asmens perdavimo valstybei atveju valstybė, kaip naujas darbdavys, sumažintų atitinkamų darbuotojų atlyginimą siekdama nepažeisti galiojančių nacionalinių nuostatų, susijusių su valstybės tarnautojais.

98. Teisingumo Teismo, besiremiančio savo praktika, pirmiausia minėtu Sprendimu *Mayeur*, teigimu, „[k]adangi Direktyva

77/187 nurodo tik dalinį nagrinėjamos srities suderinimą <...>, veiklos viešajam juridiniam asmeniui perdavimo atveju [ji] nedraudžia taikyti nacionalinės teisės, reglamentuojančios pagal privatinę teisę sudarytų darbo sutarčių nutraukimą“<sup>51</sup>. Tačiau Teisingumo Teismas patikslina, kad „toks nutraukimas turi būti nagrinėjamas, nepažeidžiant Direktyvos 77/187 4 straipsnio 2 dalies, kaip tiesiogiai perdavimo sukeltas esminis darbo sąlygų pasikeitimas, nepalankus darbuotojui, taip, kad esant tokiai situacijai, darbdavys būtų laikomas atsakingu už minėtų darbo sutarčių nutraukimą“<sup>52</sup>.

99. Pritaikydamas šiuos argumentus aptariamoje byloje Teisingumo Teismas mano, kad „tas pats turi būti taikoma ir tuomet, kai <...> dėl nacionalinių nuostatų, reglamentuojančių valstybės tarnautojų padėtį, taikymo sumažinamas su perdavimu susijusių darbuotojų darbo užmokestis. Toks sumažinimas, jei jis yra esminis, turi būti nagrinėjamas kaip esminis darbo sąlygų pasikeitimas, nepalankus [aptariamiems] darbuotojams Direktyvos [77/187] 4 straipsnio 2 dalies prasme“<sup>53</sup>.

100. Tačiau ši Teisingumo Teismo pripažinta galimybė, susijusi su viešosios valdžios

50 — J.-M. Delahaye nurodė, kad neatsižvelgiant į darbo stažą ji buvo priskirta atlyginimo lentelės pirmo lygio žemiausiai pakopai, todėl prarado 37 proc. savo mėnesinio atlyginimo (sprendimo 17 punktą).

51 — Minėtas Sprendimas *Delahaye* (32 punktą).

52 — Ten pat.

53 — Ten pat (33 punktą).

institucijomis, vėliau patikslinama, kai jis nurodo, kad „kompetentingos valdžios institucijos, taikančios ir aiškinančios nacionalinę teisę, susijusią su valstybės tarnautojais, turi tai daryti kiek įmanoma vadovaudamosi Direktyvos 77/187 tikslu“. Laikydamasis tokio požiūrio Teisingumo Teismas pažymi, kad „[m]inėtai direktyvai prieštarautų tai, kad su iš perdavėjo perimtais tarnautojais būtų elgiamasi neatsižvelgiant į jų darbo stažą tiek, kiek nacionalinės teisės normose, reglamentuojančiose valstybės tarnautojų padėtį, atsižvelgiama į valstybės tarnautojų darbo stažą, skaičiuojant jo darbo užmokestį“.

101. Todėl gali atrodyti, kad minėti sprendimai *Collino ir Chiappero* bei *Delahaye* yra sunkiai suderinami, nes juose vadovaujamosi dviem skirtingomis logikomis. Pirmasis pagrįstas darbuotojų apsaugos lygiavertiškumo idėja įmonės perdavimo atveju, o antrajame pabrėžiamas vienodas perimtųjų darbuotojų ir pas perėmėją jau dirbančių darbuotojų vertinimas.

102. Nors įmonės perdavimo atveju perimamų darbuotojų ir pas perėmėją jau dirbančių darbuotojų vienodas vertinimas pageidautinas, vis dėlto nemanau, kad pagal Direktyvą 77/187 tai yra privaloma. Man atrodo, kad šios direktyvos esmę labiau atitinka požiūris, kuris pagrįstas apsaugos lygiavertiškumu, neatsiejamu nuo perėmimo mechanizmo, ir kurio Teisingumo Teismas laikėsi minėtame Sprendime *Collino ir Chiappero*.

103. Iš to, kas išdėstyta, darau išvadą, kad tokiu atveju, koks aptariamas pagrindinėje byloje, kai, viena vertus, atlyginimo sąlygos, nustatytos perdavėjo taikytoje kolektyvinėje sutartyje, nėra iš esmės pagrįstos darbo stažo, įgyto dirbant pas šį darbdavį, kriterijumi ir, kita vertus, perėmėjo taikoma kolektyvinė sutartis pakeičia dirbant pas perdavėją galiojusią kolektyvinę sutartį, Direktyvos 77/187 3 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad perėmėjas, apskaičiuodamas perimtųjų darbuotojų atlyginimą, neturi atsižvelgti į jų darbo stažą, įgytą dirbant per perdavėją, net jei perėmėjo taikomoje kolektyvinėje sutartyje nustatyta, jog atlyginimo apskaičiavimas iš esmės pagrįstas darbo stažo kriterijumi.

#### C — *Dėl ketvirtąjo klausimo*

104. Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar keli bendrieji Sąjungos teisės principai kliudo valstybei narei priimti tokią nacionalinės teisės nuostatą, kaip antai Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalis.

105. Primintina, kokiomis aplinkybėmis užduotas šis klausimas. Priimdamas Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalį Italijos teisės aktų leidėjas siekė patikslinti jo norėtą

nustatyti Įstatymo Nr. 124/99 taikymo sritį, kiek tai susiję su klausimu, ar valstybė, perimdama ATP darbuotojus, turi atsižvelgti į visą jų darbo stažą, įgytą vietos valdžios institucijose. Laikydamasis priešingos nuomonės nei įtvirtintoji *Corte suprema di cassazione* praktikoje, šis teisės aktų leidėjas nusprendė, kad perimtųjų darbuotojų atlyginimas turi būti nustatomas „atsižvelgiant į bendrąsias perėmimo metu gautas pajamas bei skiriant atlyginimą, lygų 1999 m. gruodžio 31 d. gautoms metinėms pajamoms arba truputį už jas mažesnę, kuri sudaro darbo užmokestis, individualus priedas už darbo stažą ir galimos išmokos, jei mokėtinos, numatytos valstybei perimant galiojančioje [vietos valdžios institucijų darbuotojų CCNL]“. Taigi Italijos teisės aktų leidėjas nurodė, kad, nepaisant vyraujančio nacionalinių teismų aiškinimo, Įstatymas Nr. 124/99 neturi būti suprantamas kaip grindžiantis perimtųjų darbuotojų atlyginimo apskaičiavimą darbo stažo, įgyto vietos valdžios institucijose, kriterijumi.

stažą, anksčiau įgytą dirbant vietos valdžios institucijose.

107. Kadangi Įstatymo Nr. 124/99 išaiškinimas, pateiktas Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalyje, turi tiesioginės įtakos įvairioms nagrinėjamos bylos, tarp jų ir I. Scattolon inicijuotai bylai, pozicijos, kurios laikosi Italijos valstybė, naudai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat siekia sužinoti, ar toks Italijos teisės aktų leidėjo įsikišimas neprieštarauja bendriesiems Sąjungos teisės principams. Tiek iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tiek iš Teisingumo Teismui pateiktų rašytinių ir žodinių pastabų matyti, kad šis klausimas visų pirma susijęs su veiksmingos teisminės gynybos principo išaiškinimu ir ypač su teise į teisingą bylos nagrinėjimą<sup>54</sup>.

106. Kaip nurodžiau pirmiau, manau, kad ši Italijos teisės aktų leidėjo pozicija negali būti laikoma prieštaraujančia Direktyvai 77/187, nes pastaroji tokiu atveju, koks aptariamas pagrindinėje byloje, nepareigoja atsižvelgti į visą perimtųjų darbuotojų darbo

54 — Pažymėtina, kad tuo pat metu Europos Žmogaus Teisių Teisme pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį buvo pareikšti trys ieškiniai panašiu klausimu. Tai ieškiniai Nr. 43549/08 *Agrati ir kt. prieš Italiją*, Nr. 5087/09 *Carlucci prieš Italiją* bei Nr. 6107/09 *Cioffi ir kt. prieš Italiją*. 2009 m. lapkričio 5 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo antroji sekcija bylų šalims pateikė šiuos klausimus:

„1. Ar [Įstatymo Nr. 266/2005] 1 straipsnio taikymu teismuose jau vykstančiam procesui buvo pažeista teisės viršenybė ar teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, kurios užtikrinamos [EŽTK] 6 straipsniu?

2. Jei taip, ar šis įsikišimas pateisinamas privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais ir yra pakankamai proporcingas teisės aktų leidėjo siekiamam(-iems) tikslui(-ams)?

3. Ar, atsižvelgiant į [Įstatymo Nr. 266/2005] 1 straipsnio priėmimą ir jo taikymą nacionaliniuose teismuose jau nagrinėjamos bylose, buvo pažeista ieškovo teisė netrukdomai naudotis savo nuosavybe [EŽTK] 1 protokolo 1 straipsnio prasme?“

108. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką veiksmingos teisminės gynybos principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų bei įtvirtintas EŽTK 6 ir 13 straipsniuose<sup>55</sup>. Šis principas patvirtintas ir chartijos 47 straipsnyje, kuri įsigaliojus Lisabonos sutarčiai „turi tokią pat teisinę galią, kaip ir Sutartys“<sup>56</sup>. Kadangi dabar Sąjungos pagrindinių teisių apsaugos sistemoje chartijai tenka labai svarbus vaidmuo, ji, mano manymu, turi tapti atskaitos teisės aktu kiekvieną kartą, kai Teisingumo Teismo prašoma nuspręsti dėl Sąjungos teisės akto ar nacionalinės nuostatos atitikties pagrindinėms teisėms, kurias chartija užtikrina<sup>57</sup>.

109. Prieš prireikus pateikiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui išaiškinimą, kuris leistų jam įvertinti Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalies atitiktį chartijos 47 straipsniui, nustatyti, ar Teisingumo Teismas yra kompetentingas tai daryti.

55 — Žr., be kita ko, 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimą *DEB* (C-279/09, Rink. p. I-3849, 29 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

56 — Žr. ESS 6 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą.

57 — Šiuo klausimu dėl Sąjungos teisės akto galiojimo įvertinimo žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Volker und Markus Schecke ir Eifert* (C-92/09 ir C-93/09, Rink. p. I-11063, 45 ir 46 punktai).

1. Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos atsakyti į ketvirtąjį klausimą

110. Atsižvelgdamas į prašomo išnagrinėti atvejo rūšį<sup>58</sup> Teisingumo Teismas reikalauja, kad valstybės narės paisytų pagrindinių teisių, kurias užtikrina Bendrijos teisinė sistema, viena vertus, kai šios valstybės įgyvendina Sąjungos teisę ir, kita vertus, kai nacionalinės teisės aktai patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

111. Taigi pagal Teisingumo Teismo praktiką reikalavimai, kylantys iš Bendrijos teisės sistemoje pripažintų bendrųjų principų, įskaitant ir pagrindines teisės, apsaugos, taip pat taikomi valstybėms narėms, kai jos įgyvendina Bendrijos teisės aktus, todėl pastarosios, kiek įmanoma, turi taikyti šiuos teisės aktus nepažeisdamos minėtų reikalavimų<sup>59</sup>.

58 — Atsižvelgdamas į tai, ar valstybė narė veikia kaip „Sąjungos atstovas“, priimdama nacionalines nuostatas, privalomas pagal Bendrijos teisės aktus, ar priima nacionalinės teisės aktus, kuriais nukrypstama nuo judėjimo laisvės, pripažintos Sutartyje, ar, platesne prasme, siekia Bendrijos teisės aktuose nubrėžto tikslo priimdama, jos manymu, tam būtinas nacionalines nuostatas. Kaip šių trijų atvejų pavyzdžius žr., be kita ko, atitinkamai 1989 m. liepos 13 d. Sprendimą *Wachauf* (5/88, Rink. p. 2609), 1991 m. birželio 18 d. Sprendimą *ERT* (C-260/89, Rink. p. I-2925) bei 2003 m. liepos 10 d. Sprendimą *Booker Aquaculture ir Hydro Seafood* (C-20/00 ir C-64/00, Rink. p. I-7411).

59 — Žr., be kita ko, 2006 m. birželio 27 d. Sprendimą *Parlamentas prieš Tarybą* (C-540/03, Rink. p. I-5769, 105 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

112. Be to, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, jei nacionalinės teisės aktai patenka į Bendrijos teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi pateikti išsamų išaiškinimą, būtiną tam, kad nacionalinis teismas galėtų įvertinti šių teisės aktų atitiktį pagrindinėms teisėms, kurių paisymą užtikrina Teisingumo Teismas, pirmiausia kylančioms iš EŽTK<sup>60</sup>. Priešingai, Teisingumo Teismas neturi tokios kompetencijos teisės aktų, kurie nepatenka į Bendrijos teisės taikymo sritį, atžvilgiu ir tuo atveju, jei bylos dalykas neturi jokios sąsajos su Bendrijos teise<sup>61</sup>.

aiškinti bendruosius principus ir pagrindines teises, nes byla nepakankamai susijusi su Sąjungos teise<sup>62</sup>.

114. Iš tikrųjų Įstatymu Nr. 124/99, 2005 m. patikslintu Italijos įstatymų leidėjo, siekiamu nustatyti vieną iš sąlygų, kuriomis vietos valdžios institucijų ATP darbuotojai perduodami valstybei, t. y. jų atlyginimo apskaičiavimo būdą įvykus perdavimui. Kadangi kalbama apie perdavimą, patenkantį į Direktyvos 77/187 taikymo sritį, toks teisės aktas turi būti laikomas turinčiu pakankamą sąsają su Sąjungos teise. Ginčijamas nacionalinės teisės aktas siejasi su Sąjungos teise, todėl Teisingumo Teismas yra kompetentingas pateikti nacionaliniam teismui išaiškinimą, būtiną siekiant įvertinti šio teisės akto suderinamumą su veiksmingos teisinės gynybos principu<sup>63</sup>.

113. Atsižvelgiant į tai, kaip siūlau Teisingumo Teismui atsakyti į pirmąjį klausimą, t. y. į tai, kad pagrindinėje byloje aptariamas perdavimas yra įmonės perdavimas Direktyvos 77/187 prasme, taigi turi vykti pagal šioje direktyvoje nustatytas taisykles (perkeltas Italijos Civilinio kodekso 2112 straipsniu ir Dekreto įstatymo Nr. 29/93 34 straipsniu), ši byla akivaizdžiai skiriasi nuo atvejų, kai Teisingumo Teismas priėmė sprendimus, kuriuose nurodė, kad nėra kompetentingas

115. Mano manymu, tas pats taikytina ir chartijos 47 straipsniui.

60 — Žr., be kita ko, 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Steffensen* (C-276/01, Rink. p. I-3735, 70 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

61 — Žr., be kita ko, 2009 m. lapkričio 27 d. Nutartį *Noël* (C-333/09, 11 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

62 — Žr., be kita ko, 1996 m. birželio 13 d. Sprendimą *Maurin* (C-144/95, Rink. p. I-2909) ir 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Annibaldi* (C-309/96, Rink. p. I-7493), taip pat 2005 m. spalio 6 d. Nutartį *Vajnai* (C-328/04, Rink. p. I-8577), 2007 m. sausio 22 d. Nutartį *Kovaľský* (C-302/06) ir 2010 m. lapkričio 12 d. Nutartį *Asparuhov Estov ir kt.* (C-339/10, Rink. p. I-11465).

63 — Žinoma, pakankama sąsaja su Sąjungos teise turi būti aiškiai matoma iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Jei tokio įrodymo nėra, Teisingumo Teismas nurodo, kad jis akivaizdžiai yra nekompetentingas, kaip pasielgė panašios į nagrinėjamąją bylos atveju priimdamas 2008 m. spalio 3 d. Nutartį *Savia ir kt.* (C-287/08).

116. Žinoma, kad chartijos rengėjai, apibrėždami jos taikymo sritį, perėmė formuluoatę iš minėto Sprendimo *Wachauf*<sup>64</sup>. Taigi chartijos 51 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad jos nuostatos skirtos valstybėms narėms „tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę“.

nacionalinės teisės aktas patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

117. Atsižvelgiant į šią formuluoatę klausimas, ar chartijos taikymo sritis, apibrėžta jos 51 straipsnio 1 dalyje, sutampa su bendrųjų Sąjungos teisės principų taikymo sritimi, svarstomas ir į jį Teisingumo Teismo praktikoje dar nėra aiškiai atsakyta<sup>65</sup>. Sąjungos teisės įgyvendinimo sąvokos siauro aiškinimo šalininkai teigia, kad ši sąvoka susijusi tik su atveju, kai valstybė narė veikia kaip Sąjungos atstovas, o plataus aiškinimo šalininkai mano, kad ši sąvoka apskritai susijusi su atveju, kai

118. Mano manymu, chartijos rengėjų priimta formuluoatė nereiškia, kad jie norėjo susiaurinti chartijos taikymo sritį teismo praktikoje apibrėžtos bendrųjų Sąjungos teisės principų taikymo srities atžvilgiu. Tai patvirtina išaiškinimai, susiję su chartijos 51 straipsnio 1 dalimi, į kuriuos pagal ESS 6 straipsnio 1 dalies paskutinę pastraipą ir chartijos 52 straipsnio 7 dalį reikia atsižvelgti aiškinant chartiją.

119. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad šiuose išaiškinimuose nurodyta, jog valstybių narių atžvilgiu „iš Teisingumo Teismo teisminės praktikos vienareikšmiškai išplaukia, kad Sąjungos atžvilgiu apibrėžtas reikalavimas gerbti pagrindines teises yra privalomas valstybėms narėms tik tuo atveju, kai jų veiksmas įeina į Sąjungos teisės taikymo sritį“. Be to, šiuose išaiškinimuose nurodoma teismo praktika, susijusi su įvairiais nacionalinės teisės aktų sąsajos su Sąjungos teise atvejais, kuriuos jau minėjau. Mano nuomone, šie du dalykai leidžia Teisingumo Teismui plačiai aiškinti chartijos 51 straipsnio 1 dalį nenukrypstant

64 — Šio sprendimo 19 punktą.

65 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, K. Lenaerts ir J.-A. Gutiérrez-Fons „The constitutional allocation of powers and general principles of EU law“, *Common Market Law Review* Nr. 47, 2010, p. 1629, ypač p. 1657–1660; T. Tridimas „The General Principles of EU Law“, 2-asis leidimas, Oxford University Press, 2006, p. 363; A. Egger „EU-Fundamental Rights in the National Legal Order: The Obligations of Member States Revisited“, *Yearbook of European Law* 25 t., 2006, p. 515, ypač p. 547–550, taip pat J.-P. Jacqué „La Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne: aspects juridiques“, REDP 14 t., Nr. 1, 2002, p. 107, ypač p. 111.

nuo chartijos rengėjų tikslo<sup>66</sup>. Taigi galima pripažinti, kad šis straipsnis, skaitomas kartu su išaiškinimais, kurie su juo susiję, turi būti aiškinamas taip, jog chartijos nuostatos yra taikomos valstybėms narėms, kai šios veikia Sąjungos teisės taikymo srityje. Be to, kalbant konkrečiai apie direktyvas, reikėtų neapriboti Sąjungos teisės įgyvendinimo sąvokos vien direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę priemonėmis. Ši sąvoka, mano nuomone, turėtų būti suprantama kaip susijusi su paskesniu ir konkrečiu direktyvoje nustatytų taisyklių taikymu<sup>67</sup> bei apskritai su visais atvejais, kai nacionalinės teisės aktas „apima“ ar „veikia“

direktyvos, kurios perkėlimo terminas praėjęs, reglamentuojamą sritį<sup>68</sup>.

120. Siauras chartijos 51 straipsnio 1 dalies aiškinimas neatrodo pageidautinas ne tik dėl to, kad chartijos rengėjai, mano manymu, nesiekė susiaurinti chartijos taikymo sritį pagrindinių teisių, pripažįstamų bendraisiais Sąjungos teisės principais, atžvilgiu. Siaurai aiškinant iš tikrųjų Sąjungoje būtų sukurtos dvi skirtingos pagrindinių teisių apsaugos sistemos atsižvelgiant į tai, ar šios teisės kyla iš chartijos, ar iš bendrųjų teisės principų. Dėl to sumažėtų šių teisių apsaugos lygis, o tai galėtų prieštarauti chartijos 53 straipsnio formulotei, kuriame pirmiausia nustatyta, kad „[j]okia <...> [c]hartijos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti ar kitaip varžanti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurias atitinkamoje taikymo srityje pripažįsta Sąjungos teisė“.

66 — Žr. A. Rosas ir H. Kaila „L'application de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne par la Cour de justice: un premier bilan“, *Il Diritto dell'Unione Europea* 1/2011. Šie autoriai, remdamiesi su chartija susijusiais išaiškinimais ir pabrėždami, kad klausimas svarstomas doktrinoje, nurodo, jog „galima pritarti tam, kad pasakymas „kai šios įgyvendina Sąjungos teisę“, pavartotas [c] hartijos 51 straipsnio 1 dalyje, veikia aiškintinas plačiai“. Jų teigimu, „[s]varbu, pirmiausia atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, kad būtų sąsajos su šia teise požymis“. Taip pat pažymėtina, kad Teisingumo Teismas minėtoje savo Nutartyje *Asparuhov Estov ir kt.*, nustatė, jog nėra kompetingas aiškinti chartiją, nes sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nebuvo jokių įrodymų, kad aptariamasis nacionalinis sprendimas „yra EŠ teisės įgyvendinimo priemonė ar kad jis kitaip kaip nors su ja susijęs [ar kad esama kokių nors kitų jo sąsajos su šia teise požymių]“ (14 punktas). Ši nuoroda į „koki[us] nors kit[us] <...> sąsajos su [Sąjungos] teise požymi[us]“ reiškia, kad Teisingumo Teismas veikia turėtų plačiai suvokti savo kompetenciją aiškinti chartiją.

67 — 2010 m. lapkričio 23 d. Sprendimas *Tsakouridis* (C-145/09, Rink. p. I-11979, 50–52 punktai).

121. Kadangi, mano manymu, įrodyta, jog Teisingumo Teismas kompetentingas atsakyti į ketvirtąjį klausimą, reikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti išaiškinimą, kuris leistų šiam teismui įvertinti Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalies atitiktį chartijos 47 straipsniui.

68 — 2010 m. sausio 19 d. Sprendimas *Kücükdeveci* (C-555/07, Rink. p. I-365, 22–26 punktai).

## 2. Dėl chartijos 47 straipsnio išaiškinimo

konvencijoje įtvirtintų teisių<sup>69</sup>. Pagal minėtos nuostatos išaiškinimą užtikrinamų teisių esmę ir taikymo sritį apibrėžia ne tik EŽTK tekstas, bet ir ypač Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika.

122. Kaip patvirtinta chartijos 47 straipsnyje, pagrindinė teisė į veiksmingą teisminę apsaugą apima teisę į veiksmingą gynybą teisme, pirmiausia užtikrinant ieškovui, kad teismas teisingai išnagrinės su juo susijusią bylą. Kadangi Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalimi veikiamas I. Scattolon pradėtas teismo procesas Italijos valstybės naudai, jos teisė į veiksmingą teisminę apsaugą gali būti pažeista.

123. Tačiau patikslintina, jog chartijos 52 straipsnio 1 dalimi pripažįstama, kad joje įtvirtintų teisių ir laisvių naudojimuisi gali būti nustatyti apribojimai, jeigu jie numatyti įstatyme, nekeičia šių teisių ir laisvių esmės ir, vadovaujantis proporcingumo principu, yra būtini bei iš tikrųjų atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba reikalingi kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

124. Be to, chartijos 52 straipsnio 3 dalyje patikslinama, kad joje nustatytų teisių, atitinkančių EŽTK užtikrinamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokios pat kaip šioje

125. Siekdamas pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui išaiškinimą, būtiną, kad jis galėtų įvertinti Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalies atitiktį chartijos 47 straipsniui, naudosisiuo- si Europos Žmogaus Teisių Teismo analizės modeliu, taikytu panašiais atvejais, susijusiais su tariamu EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu dėl atgaline data taikytino įstatymo poveikio nagrinėjamos bylos.

126. Pirmiausia išnagrinėsiu, ar teisės aktų leidėjas įsikišė į teisingumo vykdymą. Jei taip, tada reikės nustatyti, ar yra privalomasis bendrojo intereso pagrindas, pateisinantis šį įsikišimą.

<sup>69</sup> — Tačiau ši nuostata neklaido Sąjungos teisėje nustatyti didesnę apsaugą (žr. chartijos 52 straipsnio 3 dalies antrą sakinį).

a) Dėl to, ar teisės aktų leidėjo įsikišta į teisingumo vykdymą

127. Kaip Europos Žmogaus Teisių Teismas yra patikslinęs savo 1999 m. spalio 28 d. Sprendime *Zielinski ir Pradal & Gonzalez ir kt. prieš Prancūziją*<sup>70</sup>, „nors iš esmės teisės aktų leidėjas gali, priimdamas naujas atgaline data taikytinas nuostatas, civilinės teisės srityje reglamentuoti iš galiojančių įstatymų kylančias teises, teisės viršenybės principas ir teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtinti [EŽTK] 6 straipsnyje, draudžia, nebent yra privalomieji bendrojo intereso pagrindai, teisės aktų leidėjui kištis į teisingumo vykdymą siekiant paveikti teisminį ginčo sprendimą“<sup>71</sup>.

128. Iš šio sprendimo matyti, kad pirmajame tyrimo dėl atgaline data taikytino įstatymo atitikties EŽTK 6 straipsnio 1 daliai etape siekiama nustatyti, ar yra poveikis teisme nagrinėjamos bylos.

129. 2010 m. lapkričio 25 d. Sprendime *Lilly France prieš Prancūziją* Europos Žmogaus Teisių Teismas primena, kad jis tik konstatuoja, jog ginčijamas įstatymas sukludė teismui išspręsti aptariamą ginčą<sup>72</sup>. Minėtame Sprendime *Zielinski ir Pradal & Gonzalez ir*

*kt. prieš Prancūziją* jis pabrėžia, kad ginčijamame įstatyme galutinai nustatytos sąlygos, susijusios su bendrosios kompetencijos teismuose nagrinėjamais ginčais, be to, atgaline data<sup>73</sup>. Taigi pirmenybė teikiama ne sprendimą nagrinėjamoje byloje turinčio priimti teismo kompetencijai, o išaiškinimui, kurį pateikė nacionalinės teisės aktų leidėjas. Nors šis ir nustatė, kad atgaline data taikytinas įstatymas neturi įtakos galutiniais tapusiems sprendimams, teisės aktų leidėjo įsikišimas į teisingumo vykdymą akivaizdus, nes teismas yra susaistytas teksto formuluotės.

130. Kalbant apie pagrindinę bylą Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalyje pateikiamas Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio 2 dalies išaiškinimas, taikytinas atgaline data, nurodžius, kad „[t]ai neturi įtakos teismo sprendimų, priimtų iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, vykdymui“.

131. Teisės aktų leidėjo įsikišimo į teisingumo vykdymą sąlyga atrodo įvykdyta. Iš tikrųjų neginčijama, kad naujasis teisės akto aiškinimas turi tiesioginės įtakos nagrinėjant ginčą tarp I. Scattolon ir valstybės, ieškovės nenaudai, nes aiškinančiame įstatyme atmetamas perimamiems darbuotojams palankus aiškinimas, kuriam anksčiau pritarė *Corte suprema di cassazione* ir dauguma teismų,

70 — *Recueil des arrêts et décisions*, 1999-VII.

71 — 57 punktas.

72 — 49 punktas.

73 — 58 punktas.

nagrinėjusių bylas iš esmės. Šiuo atžvilgiu nesvarbu, ar Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalis suprantama kaip teisės normos aiškinimo taisyklė, ar kaip naujo turinio teisės norma.

mokestinių pajamų lygi yra bendrojo intereso pagrindas<sup>76</sup>. Įdomu tai, kad pastarojoje byloje atgaline data taikytinu įstatymu buvo norima pasiekti pradinį teisės aktų leidėjo tikslą ir ištaisyti techninio pobūdžio klaidas, padarytas rengiant dokumentą<sup>77</sup>. Be to, 2004 m. gegužės 27 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *OGIS-Institut Stanislas, OGE St. Pie X ir Blanche de Castille ir kt. prieš Prancūziją* susijęs su teisinės spragos užpildymu<sup>78</sup>.

132. Taigi reikia nustatyti, ar šis įsikišimas gali būti laikomas tokiu, kuris pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu.

b) Dėl to, ar yra privalomasis bendrojo intereso pagrindas, pateisinantis įsikišimą

134. Iš šios teismo praktikos matyti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas linkęs pripažinti, jog yra bendrojo intereso pagrindas, jei siekiama geros teisėkūros (įskaitant pirmiausia techninių klaidų ištaisymą ir teisės spragų užpildymą) arba skatinamas daugumai naudingas projekto įgyvendinimas<sup>79</sup>. Vien finansinio pagrindo nepakanka, bet jis gali būti priimtinas, jeigu yra susijęs su kitu bendrojo intereso tikslu.

133. Apskritai Europos Žmogaus Teisių Teismas yra linkęs atmesti finansinį pagrindą kaip tokį, kuriuo savaime pateisinamas teisės aktų leidėjo įsikišimas į teisingumo vykdymą<sup>74</sup>. Tačiau savo 1997 m. spalio 23 d. Sprendime *National & Provincial Building Society, the Leeds Permanent Building Society ir the Yorkshire Building Society prieš Jungtinę Karalystę*<sup>75</sup> Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad valstybės siekis išlaikyti

135. Pagrindinėje byloje Italijos vyriausybė pateisina Įstatymo Nr. 266/2005 priėmimą tuo, kad Įstatymo Nr. 124/99 8 straipsnio 2 dalies formuluotė buvo neaiški ir suteikė pagrindą kilti daugeliui ginčų. Toks pateisinimas gali būti prilygintas pateisinimui, kai

74 — Žr., be kita ko, Europos Žmogaus Teisių Teismo 2006 m. vasario 14 d. Sprendimą *Lecarpentier ir kt. prieš Prancūziją* (47 punktas) ir 2006 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Cabourdin prieš Prancūziją* (37 punktas).

75 — *Recueil des arrêts et décisions*, 1997-VII.

76 — 80–83 punktai.

77 — 81 punktas.

78 — 71 punktas.

79 — F. Sudre ir kt., „Les grands arrêts de la Cour européenne des droits de l'homme“, 5-asis leidimas, Paryžius, PUF, 2009, p. 307.

siekiami geros teisėkūros, t. y. išaiškinama teisės akto taikymo sritis.

136. Priešingai, dėl argumento, kad reikėjo panaikinti pagrindą rastis teismų praktikos skirtumams, be to, kad tokie skirtumai turi būti įrodyti, pažymėtina, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas šiam argumentui nėra linkęs pritarti. Iš tikrųjų minėtame savo Sprendime *Zielinski ir Pradal & Gonzalez ir kt. prieš Prancūziją* šis teismas nusprendė, kad teismų praktikos skirtumai būdingi kiekvienai teismų sistemai. Taigi, minėto teismo manymu, šis argumentas savaime nėra svarbus.

137. Jei būtų įrodyta, kad Italijos teisės aktų leidėjas 1999 m. norėjo leisti socialiniams partneriams ir reglamentavimo institucijai nustatyti konkrečias perimtųjų darbuotojų įtraukimo taisykles, pirmiausia susijusias su šių darbuotojų atlyginimu įvykus perėmimui, būtų galima pateisinti vėlesnį šio teisės aktų leidėjo įsikišimą norint sustabdyti teismo praktiką, kuri neatitinka nei pradinio šio teisės aktų leidėjo siekio, nei taikymo sąlygų, kurias apibrėžė socialiniai partneriai ir patvirtino reglamentavimo institucija. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad 2005 m. pateikti teisės aktų leidėjo patikslinimai patvirtina aiškinimą, kurį po Įstatymo Nr. 124/99 priėmimo taikė socialiniai partneriai, pagal 1999 m. liepos 23 d. ministro dekretu jų atžvilgiu pateiktus nurodymus nustatę perimamų darbuotojų

įtraukimo kriterijus. Todėl būtų galima sutikti su tuo, kad, kaip savo 2008 m. sausio 16 d. sprendime pripažino pats *Corte suprema di cassazione*<sup>80</sup>, 2005 m. Italijos teisės aktų leidėjo pateikti patikslinimai, susiję su perimtųjų darbuotojų metinio atlyginimo apskaičiavimo pagrindu, atitinka vieną iš galimų įgyto darbo stažo pripažinimo – ekonominiu ir teisiniu atžvilgiais – būdų. Taigi Italijos teisės aktų leidėjas pasirinko darbo stažo pripažinimą iš dalies, dėl perimtųjų darbuotojų priskyrimo atitinkamam lygiui remdamasis jų atlyginiu, gautu 1999 m. gruodžio 31 dieną.

138. Tokį pasirinkimą Italijos vyriausybė grindžia būtinybe užtikrinti, kad perdavimo atlikimas neturėtų įtakos biudžetui.

139. Gali atrodyti, kad Italijos valstybė teisėtai norėjo sujungti į vieną visumą ATP darbuotojus, kurie dirba kartu, bet priklauso dviem skirtingoms sistemoms, ir ypač – suvienodinti šių darbuotojų atlyginimo sąlygas, kartu siekdama, kad ši operacija neturėtų

80 — Darbo bylų skyriaus Sprendimas Nr. 677.

įtakos biudžetui, kitaip tariant, kad būtų įvykdyta nepatiriant daugiau išlaidų.

Taigi turima informacija manęs neįtikina, kad teisės aktų leidėjo įsikišimu 2005 m. buvo siekiama kito tikslo nei vykdant reformą užtikrinti biudžeto neutralumą.

140. Tačiau Italijos vyriausybė turi įrodyti, kad atliekant pirminę reformą biudžeto neutralumas buvo svarbiausia ir kad teisės aktų leidėjo įsikišimu 2005 m. būtų ir norėta išlaikyti šį tikslą. Pirmiausia Italijos vyriausybė privalo įrodyti, kad tik išaiškinimas, jog tik iš dalies atsižvelgiama į darbo stažą, leido vykdant reformą užtikrinti biudžeto neutralumą.

142. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, pirmiausia remdamasis skaitiniais duomenimis, susijusiais su lyginamosiomis išlaidomis, patiriamomis atsižvelgiant į abu aiškinimus<sup>82</sup>, ar 2005 m. pateiktas Italijos teisės aktų leidėjo aiškinimas atitinka teisėtą tikslą vykdant administracinę reformą, kaip antai aptariamoji pagrindinėje byloje, užtikrinti biudžeto neutralumą ir ar dėl šio aiškinimo nebuvo neproporcingai pažeista chartijos 47 straipsniu užtikrinama teisė.

141. Pažymėtina, kad Teisingumo Teisme Italijos vyriausybė nurodė, jog 1999 m. pradėta reforma, vykdoma tik iš dalies atsižvelgiant į perimtųjų darbuotojų darbo stažą, nepablogino šių darbuotojų finansinės padėties. Atsakydama į tai I. Scattolon, mano manymu, aiškiai neįrodė, kad įvykus perdavimui perimtųjų darbuotojų finansinė padėtis pablogėjo<sup>81</sup>.

143. Tuo remdamasis darau išvadą, kad chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog pagal jį nedraudžiama tokia teisės nuostata, kokia įtvirtinta Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalyje, su sąlyga, kad galima įrodyti, pirmiausia remiantis skaitiniais duomenimis, jog priimant šią nuostatą buvo siekiama perkelti ATP darbuotojus iš vietos valdžios institucijų į valstybines užtikrinti biudžeto neutralumą, ir tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

81 — Iš teismo posėdžio, įvykusio 2011 m. vasario 1 d. Teisingumo Teisme, matyti, kad keli šimtai eurų, kuriuos I. Scattolon teigė praradusi po perdavimo, veikiau turi būti laikomi nuostoliu, palyginti su didesniu atlyginimu, kurį ji būtų galėjusi gauti, jei būtų buvęs pripažintas visas jos darbo stažas. Be to, dėl galimo išmokų, mokėtinų pagal vietos valdžios institucijų CCNL – kitų, nei tos, kurias pagal Įstatymo Nr. 266/2005 1 straipsnio 218 dalį numatyta mokėti ir toliau, – praradimo, niekas nesuteikia pagrindo manyti, kad mokyklų CCNL nėra joms iš esmės lygiaverčių išmokų.

82 — Tokių duomenų būtinybė matyti pirmiausia iš minėto Sprendimo *Lilly France prieš Prancūziją* (51 punktas).

## IV — Išvada

144. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Tribunale ordinario di Venezia* pateiktus klausimus atsakyti taip:

- „1. 1977 m. vasario 14 d. Tarybos direktyva 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tokiam perdavimui, koks aptariamas pagrindinėje byloje, t. y. darbuotojų, teikiančių papildomas valymo, priežiūros ir stebėjimo paslaugas valstybinėse švietimo įstaigose, perkėlimui iš vietos (komunų ir provincijų) valdžios institucijų į valstybines.
2. Tokiu atveju, koks aptariamas pagrindinėje byloje, kai, viena vertus, atlyginimo sąlygos, nustatytos perdavėjo taikytoje kolektyvinėje sutartyje, nėra iš esmės pagrįstos darbo stažo, įgyto dirbant pas šį darbdavį, kriterijumi, ir, kita vertus, perėmėjo taikoma kolektyvinė sutartis pakeičia dirbant pas perdavėją galiojusią kolektyvinę sutartį, Direktyvos 77/187 3 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad perėmėjas, apskaičiuodamas perimamų darbuotojų atlyginimą, neturi atsižvelgti į jų darbo stažą, įgytą dirbant per perdavėją, net jei perėmėjo taikomoje kolektyvinėje sutartyje nustatyta, jog atlyginimo apskaičiavimas iš esmės pagrįstas darbo stažo kriterijumi.
3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama tokia teisės nuostata, kokia įtvirtinta 2005 m. gruodžio 23 d. Įstatymo Nr. 266/2005 dėl valstybės metinio ir daugiamečio biudžeto sudarymo nuostatų (2006 m. Finansų įstatymas) (*legge n. 266/2005 – disposizioni*

*per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2006)) 1 straipsnio 218 dalyje, su sąlyga, kad galima įrodyti, pirmiausia remiantis skaitiniais duomenimis, jog priimant šią nuostatą buvo siekiama perkelti administracijos, techninius ir pagalbinius darbuotojus (ATP darbuotojus) iš vietos valdžios institucijų į valstybines užtikrinti biudžeto neutralumą, ir tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.“*